6) **Paisumat.** Mooses ja Aaron ottiwat uunin nokea ja heittiwät sen taiwasta kohden Faraon edessä, ja märkäpäiset paisumat tuliwat ihmisiin ja eläimiin koko Egyptinmaalla. Noidatkaan eiwät paisumien tähden saattaneet seisoa Mooseksen edessä. Mutta Herra paadutti Faraon sydämmen, ettei hän päästänyt Israelia.

7) **Rakeet.** Mooses tuli Herran käskystä Faraon eteen ja puhui hänelle Hebrealaisten Jumalan nimessä kowempia uhkauksen sanoja kuin ennen. Herra olisi jo lyönyt sekä Faraon että hänen kansansa ruttotaudilla, mutta hän oli tahtonut heitä säästää. Hän sanoi: „ mutta tosin sentähden olen minä sinun antanut seisoa, että minä sinulle osoittaisin woimani, ja että nimeni julistettaisiin kaikessa maassa." — Suuret ja ihmeelliset owat Herran johdatukset. Hän tahtoo, että hänen woimansa ja nimensä, jossa ainoassa meillä ihmisillä on turwa, tulisi tunnetuksi; hän säästää ajaksi niitäkin, jotka häntä pilkkaawat.

Mooses antoi Faraolle neuwon, että hän korjaisi palwelijansa kedolta, jotta eiwät hukkuisi siinä waiwassa mikä nyt oli tulewa. Mooses osoitti tässä sääliä ihmisiä ja karjaa kohtaan. Ne Faraon palwelijoista, jotka uskoiwat Mooseksen sanan, pelastiwatkin palwelijansa ja karjansa.

Herran käskystä ojensi Mooses sitten sauwansa taiwasta kohden; ukkosen jylinä syntyi, tulet leimahteliwat ja rakehia tuli taiwaasta „niin raskaasti, ettei ikänänsä senkaltaista kaikessa Egyptinmaassa ollut tapahtunut siitä ajasta, kuin kansaa siinä asumaan rupesi." Rakeet löiwät kedolla olewan karjan ja ihmiset kuoliaaksi sekä häwittiwät „maan wihannon" ja särkiwät puut. Mutta Goseninmaalla ei rakeita ollut.

Erinomaisessa woimassa ilmestyi siis tämä waiwa. Farao pitikin saatettaman ymmärtämään, mitä hän ei tähän asti ollut tahtonut ymmärtää; — että hänen tulee totella Herraa, ja että Herra on häntä suurempi. Waiwa teki

sywän waikutuksen Faraoon. Hän lähetti kutsumaan Mooseksen ja Aaronin ja sanoi heille: „minä olen tällä kertaa syntiä tehnyt; Herra on wanhurskas, waan minä ja kansani olemme jumalattomat. — Minä päästän teidän, eikä teidän pidä enempää täällä wiipymän." Mooses lupasi lakkauttaa waiwan, mutta sanoi wielä Faraolle: „mutta et sinä ja palwelijasi, sen kyllä tiedän, wielä nytkään pelkää Herraa Jumalaa." Mooses läksi pois, ojensi kätensä Herran tykö, ja waiwa lakkasi. Mutta kun Farao näki, että jylinä ja rakeet lakkasiwat, paadutti hän kuitenkin sydämmensä, „niinkuin Herra Mooseksen kautta oli sanonut."

8) **Heinäsirkat.** Herra ei anna „ylistystänsä epäjumalille." Hän ei turhaan lupaa eikä woimaansa turhaan osoita. Egyptin kuninkaan täytyi nöyrtyä Herran tahdon alle. Mooses ja Aaron tuliwat uudelleen Faraon eteen ja uhkasiwat Herran, Hebrealaisten Jumalan nimessä tuottaa heinäsirkkoja yli koko Egyptinmaan, ja läksiwät pois, kun ei kuningas antanut mitään wastausta. Faraon palwelijat kehoittiwat nyt kuningasta päästämään Israelia, ja Mooses ja Aaron kutsuttiin takaisin Faraon eteen. Kuningas teeskentelee nyt, niinkuin hän antaisi heille myönnytyksen, mutta kysyy sitten, kutka kansasta menewät. Kun Mooses wastaa, että Israelilaiset menewät kaikkinensa, tekee Farao pilkkaa Herran hallituksesta ja syyttää Israelilaisia siitä, että heillä on joku paha aikomus sydämmessä. Farao päättää sitten: „ei niin, waan menkää, miehet, ja palwelkaa Herraa; sillä sitä te olette pyytäneetkin." Ja Mooses ja Aaron „ajettiin pois Faraon edestä." — Farao siis koettaa paatuneessa mielessään wiekkaudella päästä asiasta ja käännellä oikeuden puolellensa, niin että Mooses tulisi tässä walehtelijaksi ja petoksen harjoittajaksi. Niin tekee jokainen ihminen, joka wastustaa totuutta eikä kuule Herran sanaa ojennuksekseen ja parannuksekseen. Mooses ja Aaron ajetaan ulos Faraon

tyköä. Heitä ylenkatsotaan, pidetään noitien wertaisina, petetään ja wihdoin syöstään ulos, — sentähden, että he ajawat Herran asiata ja pakoittawat Faraota kuuliaisuuteen.

Herran käskystä ojensi Mooses sauwansa yli Egyptinmaan, ja itätuuli alkoi puhaltaa sen päiwän ja yön; seuraawana aamuna nosti se heinäsirkat, jotka lukemattomissa joukoissa laskeutuiwat Egyptin yli ja söiwät kaiken wihannan, mikä wielä oli rakehilta jäänyt. Nyt tuli Faraolle hätä, ja hän kutsui kiireesti Mooseksen ja Aaronin ja sanoi: „minä olen syntiä tehnyt Herraa, teidän Jumalaanne ja teitä wastaan", sekä pyysi heitä rukoilemaan Herralta anteeksi-antamista ja waiwan poistamista. Mooses ei wastannut mitään eikä waatinut Faraolta mitään lupausta. Hän tiesi, ettei Farao kuitenkaan wielä päästä Israelilaisia. Ihmisrakkaudesta, koska hän sääli maata ja kansaa, ja Jumalan kunnian osoitukseksi, rukoili Mooses Herraa, ja Herra käänsi tuulen tuimaksi länsituuleksi, joka nosti heinäsirkat ja upotti ne Punaiseen mereen.*) Mutta „Herra paadutti Faraon sydämmen" jälleen; hänen nöyrtymisensä olikin waan teeskenneltyä.

9) **Kolmen päiwän pimeys.** Tätä waiwaa ei enää ilmoitettu edeltäpäin. Mooses ojensi Herran käskystä kätensä taiwasta kohden, ja tuli synkeä pimeys**) koko Egyptinmaa-

---

*) Heinäsirkkain ilmestyminen suurissa joukoissa ja hukkuminenkin mereen owat tawallisia ilmiöitä etelämaissa ja Egyptissäkin. Egyptissä tulewat ne useimmiten etelätuulella. Herra antoi niitten tässä tulla itätuulella, siis idästäpäin, josta Israelilaisetkin oliwat tulleet. Egyptiläisten piti tästä näkemän, että Herra auttoi Israelilaisia.

**) Tämä waiwa on ihmeellisempi kuin edelliset; aiwan täydellisesti wastaawata ilmiötä ei tawallisesti tapahdu luonnossa. Egyptissä tosin wieläkin joskus puhaltaa „Chamsin"-tuuli, jolloin ilma käypi sameaksi ja aurinko näkyy himmeältä, mutta aiwan epätietoista on, tuliko tämä pimeys semmoisesta luonnon-ilmiöstä. — Pimeys oli omiansa herättämään Egyptiläisten kauhua, sillä heidän jumala-oppinsa mukaan silloin wallitsiwat pahat ja wahinkoa tuottawaiset henget.

han, ja tämä kesti kolme päiwää; mutta Israelin lapsilla „oli walkeus heidän asunnoissaan." Nyt Egyptiläiset selwästi näkiwät ja tunsiwat, kuinka Herra Israelilaisia suojeli ja oli heidän kanssaan. Farao kutsui nyt Mooseksen ja pyysi Israelilaisia lapsinensa menemään palwelemaan Herraa, mutta karjansa heidän pitäisi jättää Egyptiin. Mutta kun Mooses waati päästämään myöskin karjaa, „yhdenkään sorkan pois jäämättä", niin ei Farao siihen suostunutkaan. Hänen paatumuksensa menee niin pitkälle, että hän käskee Moosesta luotansa pois ja sanoo hänelle: „waro enää tulemasta minun silmiini; sillä jona päiwänä sinä tulet eteheni, pitää sinun kuoleman." Näin sanoo Farao, eikä ajattele ensinkään, mikä on seuraus tästä hänen mieliwaltaisesta päätöksestänsä. Hänkö olisi pääsewä woitolle Israelin Jumalan yli? Antaisiko Herra kunniansa Faraolle? — Samoin moni muukin ihminen, joka sydämmensä kowuudessa sotii Herraa ja hänen seurakuntaansa wastaan, ja erittäinkin se „synnin ihminen", antikristus (2 Tess. 2, 4 ss.), kerskaa woittawansa ja luulee saawansa waltaansa käyttää. Eikö Herra ole osoittawa woimaansa ja panewa wihollisensa jalkainsa alle? Herra wastaa kunniansa; sentähden „älä pelkää, sinä piskuinen lauma, sillä teidän Isällänne on hywä tahto antaa teille waltakunnan" (Luuk. 12, 32).

Mooses wastasi: „niinkuin sinä olet sanonut, en tule minä enää silmäisi eteen." Mutta ennenkuin hän lähti pois, julisti hän Faraolle, niinkuin Herra oli hänelle ennen sanonut, että puoliyön aikana oliwat esikoiset koko Egyptissä kuolewat ja suuri parku oli olewa koko maassa, mutta että Israelilaisten joukossa „ei koirakaan kieltänsä wärwäytä ihmisiä tahi eläimiä wastaan", ja että kaikkien Faraon palwelijain pitää silloin kumartaman Moosesta ja waatiman Israelin lapsia lähtemään pois, sekä lisäsi siihen: „ja sitten minä lähden." Ja hän läksi Faraon tykö wäarsin wihoissansa. — Mooses oli taistellut Herran aseena Egyptin kuningasta ja

sitä pahuuden woimaa wastaan, jonka palweluksessa tämä kuningas oli. Hän oli walmistanut Faraota Israelin lähtöön, ja nyt menee hän Faraon tyköä warmana, woittajana, uhkaawana pyhän kiiwauden waltaamana Faraon synnin suuruuden tähden. Wapise sinä Farao; sillä kohta olet pakosta päästäwä Israelin ja kohta on Herran käsi lankeewa raskaasti sinun päällesi!

---

27. Lähtö Egyptistä ja tulo Punaisen meren tykö.

Ex. 12 l. — 14, 9.

Niin käwi, kuin oli edeltäpäin ilmoitettu. Faraon paatumus oli määränsä saawuttanut. Herra teki nyt yhden iskun kautta lopun Egyptiläisten wastustuksista ja päästi kansansa Egyptistä. Jos milloinkaan ennen, niin nähtiin nyt, kun 10:s waiwa kohtasi Egyptinmaata ja Israelilaiset läksiwät Egyptistä, kuinka Herra eroitti oman kansansa Egyptiläisistä (11, 7) ja kuinka hän oli woimallinen wihollistensa yli. Sentähden se tapaus, jolloin Herra johdatti kansansa Egyptinmaalta „suurella woimalla ja wäkewällä kädellä", „kotkain siiwillä", oli suurimpia ja muistettawimpia tapauksia Israelin historiassa.

Muutamia päiwiä kului sen jälkeen kuin Mooses ja Aaron oliwat wiimeksi olleet Egyptin kuninkaan luona. Farao ajatteli luultawasti, koska hän oli mielensä paaduttanut, että Mooseksen uhkauksesta ei tulisi mitään; olihan hän, Farao, sitä paitsi niin ankarasti uhannut Moosesta. Farao olisi arwatenkin mielellänsä kohta tappanut Mooseksen, mutta sitä hän ei rohjennut tehdä, koska Mooses oli „sangen kuuluisa mies" Egyptissä (11, 3), ja koska hän pelkäsi siitä itsellensä pahaa. Päiwä kului toisensa perästä, ja Farao oli aiwan huoletonna. Mutta Mooses, tämä Herran walittu

erran uhkauksen ja lupausten käywän toteen. ui kiinni Herrassa uskon kautta, „eikä peljännyt nin kuninkaan hirmuisuutta“ (Hebr. 11, 27). Mooses i waan pelastuksen hetkeä ja walmisti Israelin kansaa i, niinkuin Herra käski. Herra määräsi Mooseksen ja nin kautta Israelin kansalle seuraawat asiat waarinwiksi pelastuksen hetkeä warten.

Saman kuukauden 10 päiwänä oli kukin perheenä walitsewa wirheettömän ajastaikaisen oinaan karitta tahi wohlista, niin suuren kuin hänen huonekuntansa eksi ateriaksi tarwitsi. Jos huonekunta oli liian wähäien yhtä karitsaa syömään, niin piti sen yhtyä toiseen huonekuntaan. Neljäntenätoista päiwänä piti karitsa teurastettaman illalla „kahden ehtoon wälillä“ s. o. auringon taiwaan rantaan lähestymisen ja warsinaisen pimeän tulon wälillä. Sen weri oli pyyhkäistäwä isop-kaswin*) siteellä huoneen owenpäälliseen ja pihtipieliin. Karitsa oli tulella paistettawa (eikä wedessä keitettäwä) ja kokonaisena jäsenineen ja sisälmyksineen (Ex. 12, 9,) kannettawa ateriapöydälle; luuta ei pitänyt siinä rikottaman. Happamatonta leipää ja katkerista ruohoista tehtyä nestettä piti heidän syödä lihan kanssa. Kaikki huoneen jäsenet owat olewat osalliset tästä ateriasta; heidän piti kupeista wyötettyinä ja kengät jalassa, niinkuin matkalle rientäwäisten, syödä kiirehellä; mitä tähteeksi jäi piti poltettaman tulella, ettei mitään jäisi huomiseksi. Israelin lasten piti siis sillä aikaa, kun murhan-enkeli waelsi kaikkialla Egyptiläisten kesken, nauttia riemullista juhla-ateriata, kukin huonekunta kodissaan. Sillä tämä oli „Herran pääsiäinen.“ Ulos huoneesta sen yön aikana ei kukaan saanut liikkua, sillä silloin olisiwat joutuneet saman

*) Isop on matala, tawallisesti toista jalkaa korkea kaswi, jota sekä höysteisen hajunsa että priiskoittamiseen sopiwan lehtimuotonsa tähden käytettiin moneen tarkoitukseen.

kohtalon alaisiksi kuin Egyptiläiset. Weri, jo
oween pyyhkäistiin, oli olewa merkkinä, niin että m
meni siitä ohitse.

Egyptin wiimeinen waiwa, esikoisten kuolema
maassa, tuli enemmän kuin edelliset waiwat rangaistu
Egyptiläisille ja Faraolle. Jumala osoitti itsensä tässä
hurskaana Herrana, joka käypi tuomiolle syntisten ihm
kanssa. Israelilaisetkin olisiwat syntisinä joutuneet ran
tuksen alaisiksi hekin, ellei Herra weren merkin kautta
osoittanut armoansa omaa kansaansa kohtaan ja ant
murhan-enkelin mennä ohitse.

Tämän pääsemisen eli ohikäymisen juhlan, **passah** **juhlan,** wiettäminen jäi muistoksi Israel:ssa kaikiksi ajoiksi. Juhlaa wietettiin 7 päiwää, 14 p:stä Abib- eli Nisan-kuuta *) alkaen sen 21 p:ään asti illalla. Silloin piti oleman hapan leipä poistettu huoneista (jonkatähden passah-juhlaa myös nimitetään happamattoman eli makianleiwän juhlaksi), ja ensimmäinen ja wiimeinen päiwä olisiwat pidettäwät tärkeimpinä juhlapäiwinä. Happamen leiwän käyttäminen passah-juhlan aikana kiellettiin kuoleman rangaistuksen uhalla.

Tämä Israelilaisten lähtö-ateria oli sekä uhripalwelus Herralle että riemujuhla. Tässä Israelilainen sekä pyytää armahtamista Herralta että kiittää häntä hänen suurista töistänsä; tässä hän saapi osoituksen Jumalan liiton kalleudesta, ja hän lähtee tämän aterian jälkeen niinkuin rawittu-

*) Tätä kuukautta nimitettiin alkuansa „tähkäkuuksi“ (13, 4). Se wastaa johonkin määrin meidän Huhtikuun aikaa. Se oli kewätkuukausi, ja wilja oli silloin Egyptissä tähkällä (9, 31). Ylimalkain eiwät kuukaudet Israelin kansassa Babelin wankeuden edellä kantaneet erityisiä nimiä; useimmiten sanottiin niitä waan ensimmäiseksi, toiseksi, j. n. e. järjestysnumeronsa mukaan. Ainoastaan seuraawat kuukaudet mainitaan Raamatussa ennen wankeuden aikaa: **Abib** (Nisan), ensimmäinen, **Siiw**, toinen, **Ethanim** (sittemmin Tischri), seitsemäs ja **Bul**, kahdeksas kuukausi.

na ja wahwistettuna matkalle Kanaanmaata kohden. Koska tällä aterialla oli niin suuri merkitys ja koska se oli olewa kallis muistojuhla kaikiksi ajoiksi Israelille, on tässä monta kuwauksellista ja esikuwauksellista seikkaa. Kuukausi, jolloin lähtö Egyptistä tapahtui, oli olewa Israelin kansassa ensimmäinen kuukausi (12, 2); tästä heidän piti laskea wuoden kuukaudet. *) — Karitsa walittiin 4 päiwää ennen; juuri niin monta wuosisataa oliwat Israelin lapset Egyptissä asuneet. — Karitsan weri oli olewa pelastuksen merkkinä; niinikään Mooseksen kautta annetussa laissa oli weren wuodatus ja priiskoitus sowinnon ja puhdistuksen merkki; „ilman weren wuodatusta ei yhtään anteeksi-antamusta tapahtunut" (Hebr. 9, 22). Jesus Kristus on oikea uhrilammas, jonka weri on wuodatettu synteimme edestä ja puhdistaa meitä synneistämme (Joh. 1, 29; 1 Joh. 1, 7). — Karitsa oli tulella paistettawa (eikä wedessä keitettäwä, joka keittäminen särkee ja eroittaa lihat) ja kannettawa kokonaisena ateriapöy-

*) Nähtäwästi on tässä kysymys theokratisesta eli kirkollisesta wuodesta. Waltiollinen eli yhteiskunnallinen wuosi alkoi syksyllä, seitsentännen, sittemmin Tischri kuun. ensimmäisenä päiwänä; tähän löytyy wiittauksia monessa paikassa Raamatussa. — Mitä kuukausien pituuteen nuuten tulee ja wuoden järjestämiseen, niin laskiwat Israelilaiset niinkuin monet muutkin kansat wuotensa kuun kulun mukaan. Heillä oli siis kuuwuosi, waikka aurinkowuosikaan ei suinkaan woinut olla heille tuntematon. Koska kuuwuosi (12 kuun-kiertoa) tekee wähän päälle 354 päiwää, niin piti aika ajoin lisättämän joku kuukausi, jotta tämän wuoden pituus pysyisi tasan aurinkowuoden kanssa. Näin tekiwät Babylonilaiset ja Assyrialaisetkin. Raamattu ei mainitse mitään siitä, kuinka Israelilaisten kesken tämä lisääminen eli täyttäminen tapahtui: mutta meillä on syytä olettaa, että 2 tai 3 wuoden kuluttua aina yksi karkauskuukausi lisättiin. Talmudissa (Juutalaisten myöhempinä aikoina syntyneissä uskontosäännöissä) kerrotaan, että wielä Kristuksen syntymän jälkeen Korkea raati (Sanhedrin) Jerusalemissa joka kerta erikseen päätti, ja tawallisesti Adar- (wiimeisessä) kuussa, milloin kuukausi, toinen Adar, oli lisättäwä ja karkauswuosi syntywä.

dälle; tämä kuwaa sen Jumalan armon kokonaisuutta ja yleisyyttä, josta Israelilaiset tuliwat osallisiksi, ja muistuttaa heitä noudattamaan yhteyttä Jumalan armon wastaanottamisessa ja siweellistä kokonaisuutta. Sentähden ei juhlakaritsastakaan saanut jättää mitään toiseksi kertaa, waan oliwat tähteet poltettawat. — Katkera neste oli muistuttawa Israelille Egyptin orjuutta ja kärsimyksiä, joista Jumala heitä oli pelastanut. — Happamaton leipä taas kuwaa ja muistuttaa sitä, että Herra waatii puhtautta ja wilpittömyyttä niiltä, jotka hänen armoansa tahtowat nauttia; hänelle ei kelpaa saastainen meno. Joka ei tätä pyhyyden aatetta noudata eikä sille kunniata anna, se on mahdoton Herran kansaan kuulumaan.

Israelin kansa teki, niinkuin Herra oli Mooseksen kautta käskenyt. Walmistettuina, uskossa Herran pelastukseen ja turwallisesti odottiwat he kuukauden 14 päiwän loppua ja yön tuloa 15 päiwää wastaan. Yksi sama ajatus on kaikkien sydämmessä, sama tunnustus kaikkien huulilla: *Herra pelastaa*. Sentähden nimittääkin Raamattu heitä „Herran-joukoksi“ (12, 41). — Samassa uskossa, sama turwallinen ajatus sydämmessä, woimme me kristitytkin odottaa läheneviä waaran hetkiä, wieläpä kuolematakin. „*Kun Herra on meidän puolestamme, kuka woi olla meitä wastaan?*“ Turwallista on asua Herran armossa hänen Poikansa weren sowinnon kautta. Mutta „*auta, Herra, sillä pyhät owat wähentyneet, ja uskolliset owat harwat ihmisten lasten seassa.*“ (Ps. 12, 2).

„Ja tapahtui puoliyön aikana, että Herra löi kaikki esikoiset Egyptinmaalla, Faraon esikoisesta — — wangin esikoiseen asti, ja kaikki eläinten esikoiset.“ Suuri parku ja walitus kuului kautta koko maan.

Huomattawaa on tässä, että samat esikoiset (miehiset esikoiset), jotka, niinkuin myöhemmin saamme nähdä, Israelin keskeen oliwat

pyhitetyt Herralle, Egyptissä nyt joutuwat surman-enkelin uhriksi. Tämä osoittaa, että Herra tämän waiwan kautta erittäin tahtoo rangaista koko Egyptin kansaa ja saattaa sitä tuntemaan Jumalan hylkäämän kansan ahdistukset.

Silloin kutsui Farao wielä samana yönä Mooseksen ja Aaronin ja antoi heille käskyn (lähetti heille käskyn), että he lähtisiwät pois Egyptistä ja ottaisiwat kaiken omaisuutensa mukaansa, niinkuin he oliwat tahtoneet. Hän lopettaa: „menkää matkaanne ja siunatkaa myös minua." Faraon sanat osoittiwat selwästi, että hän tarkoitti täydellistä poislähtöä maasta, eikä ainoastaan jotakin lyhyempää matkaa. Ja Egyptiläisetkin waatiwat Israelilaisia heti lähtemään. Silloin läksiwät Israelilaiset, ja sangen kiireinen oli tämä lähtö. Taikinapurtilonsa, jossa oli happamaton taikina walmistamatta, kantoiwat he olallansa*). Ennen lähtöä anoiwat he, niinkuin Moses oli sanonut, Egyptiläisiltä kulta- ja hopia-astioita ja waatteita. „Herra antoi kansalle armon Egyptiläisten edessä", niin että he antoiwat mitä Islilaiset pyysiwät**). Ja suurella saaliilla warustettuina, jonka Egyptiläiset oliwat heille antaneet, ikäänkuin palkaksi heidän pitkästä palweluksestaan ja Egyptiläisten pelastuksen lunnaiksi murhan-enkelin käsistä, läksiwät nyt Israelilaiset, „lähes 600,000 jalkamiestä, paitsi lapsia."

Jos naisten luku otaksutaan yhtä suureksi kuin miesten, ja lasten 800,000:ksi, mikä on alin määrä, johon owat arwattawat, niin tulisi koko Israelin lasten lukumäärä nousemaan 2 miljonaan. Seitsemästäkymmenestä hengestä on 400 wuoden kuluessa kaswanut 2 miljonan kansa! Historia ei tiedä toista semmoista tapausta kertoa. Herran lupaukset Abrahamille oliwat runsaassa määrässä toteutuneet.

---

*) Taikina sekoitettiin pienessä puukaukalossa; sen he kantoiwat olallansa ja heittiwät waatteensa liepeen sen ylitse.

**) Luther ynnä Suom. Raamattu sanowat: Egyptiläiset „lainasiwat" heille; ruotsalainen Mellin kääntää: he „antoiwat heidän saada, mitä he pyysiwät."

He matkustiwat Rameseksesta*) Sukot'iin**). Kaikellaista muutakin kansaa (Egyptissä sorrettua kansaa, kenties myös jäännöksiä Hyksos-kansasta, joka kerran oli hallinnut pohjois-Egyptissä) meni heidän kanssansa; myöskin oli heillä „sangen paljon eläimiä." Ja Josefin luut ottiwat he myöskin mukaansa.

Sen johdosta, kun Herra oli lyönyt Egyptin esikoiset, sillä osoittaen hyljänneensä Egyptin kansan, ja säästänyt Israelilaiset, osoittaen heille laupeuden, sekä johdattanut heitä wäkewällä kädellä ulos Egyptistä, antoi Jumala Mooseksselle käskyn **esikoisten pyhittämisestä.** Kaikki miespuoliset esikoiset, sekä ihmisistä että eläimistä, owat Herran omat, ja jos jääwät eloon, niin pitää ne lunastettaman uhrin kautta (2 Moos. 13, 13; 4 Moos. 18, 16; 3, 12. 13). Tämän säännön kautta Herra osoitti erinomaisen armonsa Israelia kohtaan, ja Israel puolestaan sai tämän kautta tilaisuutta tunnustautua Herran kansaksi, kun se lunasti Herralta kunkin esikoisen. Tämä sääntö ynnä koko Egyptistä pelastuksen muisto oli kaikkina aikoina olewa tärkeä kaikille Israelilaisille; sentähden piti wanhempien siitä neuwoman lapsiansa. Tärkeä muisto tämä oli, sillä näin sanoikin Herra Mooseksen kautta: „tämä on olewa merkki kädessäsi ja otsasiteiksi silmäisi wälissä."

Järjestetyin joukoin läksiwät Israelilaiset Egyptistä. Ja mihin oli heidän nyt waeltaminen? Likin tie Kanaanmaalle itään ja sitten koilliseen päin käwi Filistealaisten maan läpi, jotka asuiwat Wälimeren rannalla. Mutta Herra ei johdattanut heitä sitä tietä, waan käänsi heidän matkansa Punaista merta kohden. Herralla oli tässä wiisaat tarkoi-

*) Jo ennen mainittu 2 Moos. 1, 11:ssa. Se oli Gosenlunmaan pääkaupunkeja ja Israelilaiset kokoontuiwat nähtäwästi suurissa joukoissa tänne lähtiessään maasta.

**) Paikka on haettawa Gosenin maan itärajalla, n. s. Katkerien järwien pohjoispuolella, nykyisen Suez-kanawan länsipuolella.

tuksensa. Israel oli wielä kokematon ja heikko sotimaan wihollisia wastaan; ja Sinain ukkosen ja leimausten piti ensin kaswattaman sitä. Egyptiläisten piti myöskin tulla tuntemaan, että Herra Israelin Jumala on heidänkin tuomarinsa. Sukotista matkustiwat Israelilaiset **Etham'iin**, „joka on korwen ääressä." *) Herra johdatti itse kansaansa, *päiwällä pilwen patsaassa ja yöllä tulen patsaassa.*" Ja kuinka woisi toisin ollakaan! Pitihän Herran, joka oli Israelilaiset päästänyt ulos Egyptistä, myöskin olla heidän johdattajanansa tiellä; ei hän woinut heitä jättää wihollisten saaliiksi. Semmoinen uskollinen Herra on meillä. „Jesus Kristus sama eilen ja tänä päiwänä ja myös iankaikkisesti" (Hebr. 13, 8). Herran enkeli s. o. Jumalan Poika oli ilmestynyt Mooseksello korwessa palawassa pensaassa; nyt näkyi Herran kirkkaus Israelilaisille johtawassa tulen patsaassa. Tätä tulipatsasta ympäröi kuitenkin pilwi eli sumu, jonka läpi yön aikana tuli näkyi. Herran täydellistä kirkkautta ei taida yksikään kuolewainen katsella; sentähden se oli tässäkin peitetty. Tällä lailla johdatti Herra Israelilaisia kaiken aikaa korwen läpi. Kun pilwi laskentui alas, pysähtyiwät he ja sijoittiwat itsensä; kun pilwi nousi ylemmäksi, läksiwät he taas liikkeelle.

Ethamissa antoi Herra käskyn Moosekselle, että kansan piti palajaman ja sijoittaman itsensä **Pihakirotin** kohdalle „**Migdolin** ja meren waihecelle", „meren tykö",**) ja ilmoitti, että Farao, joka luulee Israelilaisten käywän eksyksissä kor-

*) *Etham* on haettawa *Sur'in* korwessa nykyisen Suezin kanawan itäpuolella. Sur'in korpi ulottui Punaisen meren läntisen lahdelman itäpuolelle (2 Moos. 15, 22) ja kantoi myös nimen *Ethamin* korpi (4 Moos. 33, 8).

**) *Pihakirot* oli Punaisen meren läntisestä lahdesta luoteesenpäin. *Migdol* taas on haettawa Katkerien järwien eteläpuolella, ja *Baalzefon*, joka myös Raamatussa mainitaan, oli wuori länsipuolella meren lahtea, etelään Pihakirotista.

wessa, on ajawa heitä takaa, waan että hän, Herra, on „woittawa kunnian Faraosta ja hänen sotajoukostaan.“ Ja kansa palasi Mooseksen johdattamana. Se waelsi ensin lounaiseen ja sitte eteläänpäin niin kutsuttujen Katkerien järwien siwutse Punaista merta kohden. — Aiwan käsittämättömältä ja epäwiisaalta tuntuu tämä Israelilaisten waellus. Sillä tiellä, jota he nyt waelsiwat, kun he oliwat eteläänpäin kääntyneet, täytyi heidän, wallankin wihollisten takaa-ajaessa, joutua suureen waaraan. Sentähden Faraokaan ei woinut muuta luulla kuin että he waelsiwat eksyksissä korwessa. Ja Mooses, tämä uskollinen Herran palwelija, — hän seuraa Herran johdatusta ja tottelee hänen käskyänsä, waikka järki kieltäisikin ja waarat uhkaisiwat! Kuinka erinomaista tämä onkaan! Mooses tiesi, että Herran tiet eiwät ole meidän teitämme. Herran tiet owat ihmeelliset, meille käsittämättömät, mutta ne tarkoittawat aina niitten parasta, jotka häneen uskaltawat, ja wanhurskauden tuomioiden langettamista niitten yli, jotka hänen armoansa ylenkatsowat.

Kun Israelin kansa oli Egyptistä lähtenyt, katui Farao päästäneensä niin suuren joukon waltakunnan alamaisia ja orjia. „Herra paadutti Faraon sydämmen“, niin että hän walmisti sotawäkensä ja otti 600 „parasta waunua“ ynnä muita waunuja päämiehinen (waunutaistelijoineen) mukanaan ja läksi ajamaan Israelilaisia takaa.

Tämä toimi oli osoitusta Faraon sydämmen paatumuksesta, sillä hän ei ollut pannut mieleensä eikä muistanut wiimeistä ankarata wltsausta Egyptinmaalle ja Herran suurta woimaa. Herra oli „korkean käden kautta“ johdattanut Israelilaiset ulos Egyptistä, — sehän oli selwä; ja Herralla oli woima heitä edelleen johdattaa ja suojella, — sehän olisi Faraon pitänyt ymmärtää. Mutta hän ajatteli waan ylpeässä sydämmessään, että hän kyllä sotawoimallaan Israelilaiset kukistaa ja saa heidän Jumalastaan woiton, wallankin koska he hänen mielestänsä „käwiwät eksyksissä korwessa.“ Faraon sydän oli paatunut ja hän kiiruhti perikatoansa kohti. — Faraon sotajoukko oli hywin suuri, koska tässä oli 600 parasta waunua ynnä muita waunuja. Näissä sotawau-

nuissa, jotka oliwat matalat ja takaa awonaiset, jotta niihin helposti woitiin nousta, oli taistelussa yksi etewimmistä sotureista ja yksi ajomies.

Farao sotajoukkoinensa saawutti Israelilaiset „meren tykönä“ „Pihakirotin kohdalla ja Baalzefonin seuduissa.“ Faraon woitto näkyi nyt aiwan warmalta. Israelilaiset oliwat sotaan aiwan harjaantumattomat; kuinka he woisiwat itseänsä puolustaa Faraon suurta jahywin warustettua sotajoukkoa wastaan? Heidän edessänsä oli meri, Punaisen meren läntinen lahti, etelässä oliwat Baalzefonin y. m. wuoret, ja Egyptiläiset heitä lähestyiwät luoteiselta puolelta; mihin he siis woisiwat paeta? Israelilaisten tila oli tässä sangen waarallinen, ja Egyptiläiset oliwat warmat woitostaan. Sentähden kun Israelilaiset näkiwät Egyptiläisten tulewan, „peljästyiwät he sangen suuresti ja huusiwat Herran puoleen.“ Ensimmäinen suuri koetus oli heidän edessään matkustaessaan Kanaanmaata kohden. Ahdistus ja suuri pelko oli langennut heidän päällensä. Mistä apu nyt ammetaan? Kuka nyt oli pelastawa hädästä? — Herra on kohta osoittawa todeksi, että kun hätä on suurimmillaan, niin on apu lähinnä.

---

28. Waellus punaisen meren läpi.

Ex. 14, 10 — 15, 21.

Israelilaiset siis seisoiwat Punaisen meren rannalla. Pelko oli walloittanut heidät. Egyptissä oliwat he nähneet Herran suuren woiman osoituksia; nyt he ne jo unohtiwat. He sanowat nyt Mooseksille: „eikö hautoja ollut Egyptissä, että rupesit meitä johdattamaan korpeen kuolemaan“, ja muistuttawat Moosesta, kuinka he jo oliwat Egyptissä sanoneet tahtowansa Egyptiläisiä palwella, „sillä meidän olisi parempi palwella Egyptiläisiä kuin kuolla korwessa.“ — Semmoinen on ihminen. Kun Jumala suo hywin käydä, silloin hän pa-

nee turwansa Jumalaan; mutta kun wastoinkäymiset ja ahdistukset tulewat, silloin hän unohtaa Jumalan työt ja rupeaa pelkäämään ja epäilemään. Mutta Herra on hädässäkin auttaja, ja ahdistusten kautta käy tie kunniaan.

Mooses ei epäillyt Herran woimaa. Hän tunsi Herran tiet. Tämä werraton Herran palwelija sanoi nyt kansalle: „älkää peljätkö, seisokaa ja katsokaa, minkä autuuden Herra tänäpäiwänä tekee teille." Herra oli olewa turwa edelleenkin; hän woi auttaa. Sen tiesi Mooses. Mutta kuinka se oli tapahtuwa, — sitä hän ei ymmärtänyt. Sentähden hän kääntyi Herran puoleen rukouksessa, sen puoleen, jolta kaikki apu tulee. Ja Herra häntä rohkaisi, sanoen: „mitä huudat minulle? Sano Israelin kansalle, että he matkalle hankkisiwat", ja käski häntä nostamaan sauwansa ja ojentamaan kätensä yli meren; siitä oli awautuwa tie Israelilaisille ja samalla hauta Egyptiläisille. „Ja Egyptiläiset tulewat tietämään, että minä olen Herra." — Pois siis ihmisjärjen lyhytnäköiset arwelut ja pelko! Herra on woimallinen auttaja; hän tietää oikean neuwon ja awun ajan.

Ja katso, pilwipatsas, joka osoitti Israelilaisille tien, siirtyi heidän taaksensa heidän ja Egyptiläisten wälille. Kun pimeä tuli, niin loisti pilwestä walo Israelille, walaisten heille tien, mutta Egyptiläisten puolella oli pimeä, niin etteiwät nähneet Israelilaisia. Näin „Jumalan enkeli", s. o. Kristus heitä johdatti. — Kristus on samoin wieläkin niille, jotka „kuoleman warjon maassa istuwat", walkeutena johdattamassa heitä ahdistusten ja kuoleman kamalan meren läpi.

Mooses, luottaen Herran sanaan, ojensi rohkeasti kätensä yli meren, ja Herra nostatti wahwan itätuulen, joka puhalsi „koko sen yön"; wedet erkaniwat ja meri tuli kuiwille.*) Ja Israelilaiset läksiwät nyt Mooseksen käskystä

*) Punaisessa meressä wallitsee säännöllinen luode ja wuoksi, mutta sen waikutuksesta ei meri tässä woinut kuiwille mennä. Wahwan

waeltamaan eteenpäin. Meren rannalta alaspäin ja sitten meren pohjaa myöten käwi tie; wedet oliwat heidän molemmilla puolillansa.*) Peljättäwä oli öinen kulku, mutta Herran käden suojeluksessa kulkiwat he turwallisesti. Egyptiläiset, hawaittuansa Israelilaisten siirtywän eteenpäin, seurasiwat perästä, waikk'eiwät suinkaan tienneet, mihin matka wei. Herra oli „paaduttanut heidän sydämmensä", niin etteiwät nähneet, mihin waaraan he meniwät. Koko yön waelsiwat Israelilaiset, ja kun aamu koitti („aamuwartion tultua"), oliwat he toisella rannalla pelastettuna. Silloin katsahti Herra Egyptiläisten puoleen (ukkosessa ja kowassa ilmassa, Ps. 77, 18 ss.) hukuttaaksensa heidät. Peljästyneinä joutuiwat he wannuinensa epäjärjestykseen ja kääntyiwät pakomatkalle; nyt he hawaitsiwat Herran sotiwan Israelin puolesta ja aawistiwat pahaa itsellensä. Mutta ennenkuin he ennättiwät takaisin rannalle, oli Moses, Herran käskystä, nostanut kätensä meren yli ja meri palasi „aamukoitolla" entiseen woimaansa, niin että Egyptiläiset syöstiin „keskelle merta" **) ja hukkuiwat kaikki aaltoihin. Kun päiwä tuli, oli meri entisellään, Israelilaiset seisoiwat pelastettuina Punaisen meren itäisellä rannalla ja Egyptiläisten ruumiit ajelehtiwat meren aalloissa.

---

itä tahi kaakkoistuulen kautta kenties ajettiin luode-wesi lahden pohjaan ja wuoksen tulo wiipyi aina aamuun asti.

*) „Wedet oliwat heille niinkuin muuri", kertoo Raamattu. Koska 15, 8:ssa sanotaan wesien kokoontuneen ja wirtojen seisoneen niinkuin roukkioissa, ei meidän tarwitse käsittää tätä wetten „muuria" pystyseinän tapaiseksi.

**) Lause, että „Herra syöksi heidät keskelle merta", näkyy osoittawan, että palajawa wesi tuli etupäässä lahden pohjasta, johon wahwa tuuli oli sen ajanut. — Herra on muinakin aikoina osoittanut woimansa tämlaltaisissa asioissa. Wuonna 1672 14 p:nä Heinäk. tapahtui Hollannissa, että kowa tuuli pidätti wuoksen tulon kauan yli aikansa, niin että samana päiwänä aiottu wihollisten maallenousu sen kautta estyi ja waltakunta pelastui.

Sangen tärkeä ja merkillinen tapaus Israelin historiassa on tämä Punaisen meren läpi waeltaminen. Israelilaisten usko tässä käypi ensi kertaa niin sanoaksemme tulikasteen läpi; ja Herra antaa tässä heidän uskollensa woimallisen wahwistuksen. Sentähden Israelilaiset muistiwat tätä tapausta kaikkina aikoina (esim. Ps. 106, 9; 136, 13; Hebr. 11, 29. y. m.) pitäen sitä Herran suuren woiman ja laupeuden todistuksena.

Erinomaisen waikutuksen teki tämä ihmeellinen pelastus kansaan. Heidän sydämmensä oli täynnä Jumalan suurten töitten ihmettelemistä sekä kiitollisuuden ja ylistyksen tunteita häntä kohtaan. Mitä Israelin kansa silloin aamuhetkenä seisoessaan meren rannalla ymmärsi ja tunsi, sen ymmärtää ja tuntee wieläkin se ihminen, joka on ollut synnin surun tahi muun ruumiillisen taikka hengellisen suuren waaran alaisena ja siitä selwästi näkee pelastuneensa Jumalan armon ja awunannon kautta. Hänen sydämmensä on silloin walmis antamaan Herralle kiitoksen ja ylistyksen.

Israelin kansa nyt weisasi Mooseksen tekemän ylistyswirren Herralle. Se alkaa sanoilla: „minä weisaan Herralle — — —. Herra on minun wäkewyyteni ja kiitoswirteni ja autuuteni“; sitte se kertoo sen tapauksen, kuinka Herra pelasti Israelin meren läpi ja hukutti Egyptiläiset, ja kohoaa profetalliseen ennustukseenkin, jossa sanotaan, että ahdistus ja hämmästys on käsittäwä Filistean asukkaat, Edomin ja Moabin ruhtinaat ja kaikki Kanaanmaan asukkaat, kun he saawat kuulla, kuinka Herra on kansansa woimalla johdattanut. Lopulla on rukous, että Herra johdattaisi kansansa „perimisensä wuorelle“ ja hänen pyhään sijaansa. Waimotkin yhtyiwät tähän ylistyslauluun ja weisasiwat Mooseksen sisaren Mirjamin johdolla wuorotellen miesten kanssa säestäen rummuilla (s. o. kalisewilla tamburineilla) ja hyppäsiwät laulun mukaan.

Ihastus Herran töistä ja woimallisesta johdannosta oli suuri; jospa se olisi alinomaa pysynyt kansan sydämmessä! Tämä olisi woinut olla sille ruokana ja rawintona, rawintona, joka oli siitä „hengellisestä kalliosta", Kristuksesta, rawintona, joka olisi wahwistanut heitä pitkällä matkalla läpi korwen. Mutta he unohtiwat pian Herran työt; kiitoksen sijaan tuli kohta napiseminen heidän huulillensa. Sentähden ei moni heistä ollutkaan otollinen Jumalalle. He hylkäsiwät hengellisen ruokansa ja nääntyiwät korpeen (katso 1 Kor. 10, 1—5). — Samoin moni, moni ihminen, waikka hän on saanut kokea Jumalan pelastuksen woimaa ja armollista johdantoa, unohtaa nämä kokemuksensa ja nääntyy ihmis-elämän erämaahan, pääsemättä elämän wirwoittawan weden tykö, saawuttamatta luwattua maata. Mutta ne, jotka eiwät unohda, mitä hywää Herra on heille tehnyt ja „saawat pedosta woiton", seisowat kerran lasisella merellä weisaten „Moosekse n, Jumalan miehen, wirttä ja Karitsan wirttä, sanoen: **suuret ja ihmeelliset owat sinun tekos, Herra Jumala kaikkiwaltias**" (Ilm. 15, 2. 3).

---

29. Waellus Sinaille.

Ex. 15, 22. — 18 l.

Nyt alkoi Israelilaisten matka Kanaanmaata kohden. Mutta he eiwät olleet mahdolliset sinne suoraan pääsemään. Heidän luonnollinen epä-uskonsa ja uppiniskaisuutensa piti lain kurituksen kautta kukistettaman. He oliwat Jumalan ilmestysten ja johdannon kautta ensin saatettawat kansaksi, joka tunsi Jumalan ja tiesi itsensä Herran kansaksi, ja jolla oliwat jumalanpalwelukse n menot ja yhteiskunnallinen järjestys semmoiset kuin Herran kansalle sopii. Herra waiwasi Israelin kansaa korwenwaelluksen aikana ja „koetteli" sitä,

jotta se oppisi pelkäämään Herraa ja waeltamaan hänen teillänsä (5 Moos. 8, 2—6).

Päästyänsä Punaisen meren yli, läksiwät Israelilaiset itäänpäin ja waelsiwat Sur'in*) korwessa kolme päiwää wettä löytämättä. Tultuansa **Maraan**,**) löysiwät he siellä wettä, mutta se oli katkerata. Silloin napisi kansa Moosesta wastaan. Matka oli wasta alussa ja kansalla olisi pitänyt olla tuoreessa muistissa Herran ihmetyöt Punaisen meren tykönä. Mutta kun nyt ensimmäinen wastoinkäyminen kohtaa ja matka tuntuu waiwaloiselta, — kohta kuuluu napina. — Semmoiset olemme kaikki luonnostamme; Herran hywät työt pian unohdamme ja olemme walmiit walitukseen ja napinaan, kun wastoinkäyminen kohtaa. Sentähden on tarpeellista, että Herra omassa koulussaan saapi opettaa meille kärsiwällisyyttä.

Mutta Mooses huusi Herralta apua; ja Herra osoitti hänelle puun, jonka hän heitti weteen, ja wedet tuliwat makeiksi. Puussa itsessään ei ollut tätä woimaa***), waan Herran sana osoittaa itsensä tässä woiman sanaksi, joka woi ihmisille awun tuottaa. Tässä samassa paikassa pani Herra kansan eteen „käskyn ja oikeuden." Hän sanoo Mooseksen kautta, että jos kansa kuulee Herran ääntä ja pitää hänen säätynsä, niin ei pidä yhtään witsausta tulla kansan päälle, niinkuin Egyptiläisille oli tullut, ja lisää: **„sillä minä olen Herra, sinun parantajasi."** Näin lempeällä kädellä Herra johdattaa kansaa, osoittaen heille myöskin, kuinka uskollinen ja hywä hän on. — Samallainen on Herra wieläkin. Elä-

*) Katso edellä s. 185.

) **Mara (eli oik. Marah = katkeruus) lienee haettawana nykyisessä Hovârah laaksossa, noin 16 tunnin matkan päässä kaakkoiseen Suez-kaupungista. Siellä on wielä lähde, jossa on hywin katkerata wettä.

***) Ei myöskään meidän aikanamme siinä paikkakunnassa löydy senlaatuista puuta, jonka kautta weden maku muuttuisi.

män sanan kautta hän liewittää niitten murheen ja waiwat, jotka häneen uskaltawat; ja Poikansa sowintokuoleman kautta on hän awannut tien syntisille elämän wirran tykö.

Mara'sta matkustiwat he eteläänpäin Elim'iin, jossa oli 12 lähdettä ja 70 palmupuuta.*) Tässä he saiwat lewähtää ja wirwoittaida. Näin Herra pitää huolen korwessa waeltajista. Herra teki silloin ja tekee aina niinkuin Psaltarin 23 psalmissa sanotaan (Ps. 23, 2).

Elim'istä matkustettuansa sijoittiwat he itsensä Punaisen meren rannalle (4 Moos. 33, 10). Sieltä he tuliwat Sin'in korpeen**), „joka on Elimin ja Sinain wälillä." Nyt he oliwat olleet matkalla 1 kuukauden; ensimmäisen kuun 14 p:nä oliwat he lähteneet Egyptistä, ja Sinin korpeen tuliwat he toisen kuun 15 p:nä. Täällä, Sinin korwessa tapahtui taas uusi napina, joka oli kolmas järjestyksessä. Egyptistä mukaan otetut wiljawarat oliwat nyt loppuun syödyt; karjaa heillä wielä oli, — mutta kuinka sitten oli käypä, kun ne loppuiwat? Kansa katsoi siis myös tulewaisuuden tarpeisin, kun se nyt napisee Mooseksta ja Aaronia wastaan, syyttäen heitä, että he oliwat johdattaneet kansan korpeen kuolettaaksensa heidät näljällä. He muistawat Egyptin lihapatoja ja leiwän runsautta sekä toiwowat itsensä jälleen niitten ääreen. Pakanallinen rawinnon-suru on walloittanut kansan; sen wallassa ollen toiwoo kansa itsensä takaisin Egyptin orjuuteen. Kuinka ajattelematonta! Me näemme tästä, kuinka Israel wielä oli syntisen luontonsa wallassa. Parempihan kuitenkin lienee waeltaa wapaana

*) Täntä paikka on tutkijain mukaan nykyisessä Gharandel laaksossa, 2 tunnin matkan päässä Howârah lähteestä; siellä on wieläkin suuri wesirikkaus ja runsas kaswilunta.

**) Majapaikka Punaisen meren luona on haettawa nykyisen Tajjibeh laakson suussa. Sin'in korpi oli sieltä kaakkoon päin; sen paikasta on ollut eri mieliä, koska ei ole woitu tarkoin määrätä, mitä tietä Israelilaiset kulkiwat Sinaita kohden.

Jumalan woimallisen käden suojassa, kuin olla orjana Egyptissä, ja wielä epäuskon ja synnin orjana! Ja Herra, joka heitä johtaa, hän on uskollinen siinäkin, että hän sallii heidän joutua puutteesen ja siten heitä koettelee. Koettelemisen jälkeen hän wasta puutteen poistaa ja auttaa. Näin hän kaswattaa kansaa. — Luonnosta olemme kaikki samallaiset kuin Israelin kansa. Kun wastoinkäyminen kohtaa, tahi kun elämän suru, nautinnon himo tahi tawaran himo saa meissä wallan — ja siihen on meidän jokaisen mahdollisuus langeta —, niin silloin on napina walmis, silloin unohdetaan Jumalan työt, ja silloin ei tahdota antautua Jumalan johdannon ja kurituksen alaiseksi. Mutta onhan toki parempi waeltaa tämän elämän waiwoissa ja waikeuksissa Herran käden suojassa ja hänen silmäinsä edessä, kuin synnin orjuudessa istua, waikka niinkin olisi, että orjuudessa olisi meillä tämän maailman kaikki hywyydet! Herran armon suojassa, joka yksin woipi meidät wapauttaa synnin orjuudesta ja rangaistuksesta, on hywä olla, waikkapa wähän waiwaa, rasitusta ja nälkää kärsisikin (Room. 8, 18). Herran kaswatus ja kuritus on meille tarpeellinen (Hebr. 12, 8).

Kansa napisee Moosesta ja Aaronia wastaan; se tahtoo ikäänkuin wierittää syyn heidän päällensä, waikka napiseminen koski itse asiassa Jumalan johdantoa. Sentähden sanowat he kansalle: „mitkä me olemme? Ei ole napistuksenne meitä, waan Herraa wastaan.“ Tässä Mooseksen nöyryys tulee näkywiin; käskyläisenä hänkin alistuu Herran johdannon alle ja tahtoo, että kansa tuntisi oikean suhteensa Herraan.

Mutta Herra oli nähnyt kansansa puutteen, ja hän on nyt myös walmis auttamaan heitä. Hän ilmoittaa Moosekselle, että hän on antawa kansalle „leipää taiwaasta“, jota heidän piti kunkin koota joka päiwä, niin paljon kuin he tarwitsiwat, mutta kuudentena päiwänä myöskin sabatin tarpeeksi. Wielä saman päiwän illalla oli Israeli-

laisilla olewa lihaa syödä, ja seuraawana aamuna piti heidän saada leipää; „**ja te huomaatte**", sanoo Herra, „**että minä olen Herra teidän Jumalanne.**" Wakuutukseksi siitä, että Herra oli kuullut kansan napinan, piti kansan myöskin saada nähdä „Herran kunnia." Sen he näkiwätkin kansaa johdattawassa pilwessä, josta kirkkaus paistoi, loistawa kirkkaus, joka oli Jumalan kunnian ja pyhyyden osoitusta. Sen he näkiwät wielä niissä suurissa töissä, jotka Herra oli kohta heille osoittawa. Samana iltana „tuliwat peltokanat*) ja peittiwät leirin"; ja niin oli Israelilaisilla ruokaa kylliksi. Ja seuraawana aamuna, kun kaste nousi, näkiwät he korwessa maan päällä „jotakin ympyrkäistä ja pientä, niinkuin härmä"; se oli walkeata niinkuin korianderin**) siemen ja sen maku oli niinkuin hunajakakun. Kansa kutsui tätä **man'iksi** (man = lahja); ja Mooses sanoi heille: „tämä on se leipä, jonka Herra on antanut syödäksenne." Kansa kokosi nyt tätä mannaa Mooseksen käskystä niin paljon kuin siksi päiwää tarwitsiwat; 1 gomorin***) mitta piti oleman

*) Yksi laji peltokanoja muuttaa wieläkin kewäin syksyin näissä seuduin ja lentää silloin suurissa parwissa hywin matalalla ja laskeutuu usein, matkasta meren yli wäsyneenä, maahan, jolloin se helposti joutuu ihmisten saaliiksi.

) **Koriander oli 1—2 jalkaa korkea kaswi, joka wieläkin kaswaa Egyptissä ja Palestinassa, jonka pienet, ympyräiset ja kellertäwät siemenet käytettiin ruoan höysteeksi ja lääkkeenä.

***) Päämitat Israelilaisilla oliwat seuraawat:

Kuiwille aineille:

1 **Hômer** (eli **Kôr**) = 10 **Epha.**

1 **Epha** = 10 **Issaron** (eli **Omer, Luther: Gomor**).

Märille aineille:

1 **Kôr** = 10 **Bath.**

1 **Bath** = 6 **Hin.**

1 **Hin** = 12 **Log.**

Epha oli yhtä suuri mitta kuin Bath. Epha (= Bath) on arweltu wastaawan noin 20 litraa (noin 8 kannua); aiwan warmuutta tässä ei ole wielä saatu.

laskettu kullekin hengelle, ei enempää. Huomeneksi ei saanut mitään mannaa säästää eikä huomispäiwää warten koota. Ainoastaan kuudentena päiwänä oli koottawa myöskin sabbattipäiwän tarpeeksi.

Niin Israelilaiset kokosiwat mannaa joka aamu ja tekiwät niin kaiken korpiwaelluksen ajan, kunnes tuliwat Kanaanmaahan. Manna oli siis todella se leipä, jonka Herra oli antanut Israelilaisille rawinnoksi. Israelin piti oppiman elämään Herran armosta. Tämä armo oli joka päiwä uusi; sentähden eiwät Israelilaiset saaneet pitää surua huomenestakaan päiwästä. Heidän piti wielä oppia tietämään, „ettei ihminen elä ainoastaan leiwästä; waan kaikista, mitä Herran suusta lähtee, elää ihminen“ (5 Moos. 8, 3). Jotta jälkeentulewaisetkin muistaisiwat tätä Herran armollista rawitsemista korwessa, oli 1 gomorin mitta mannaa pantawa todistuksen majaan „Herran eteen.“ — Näin Herra wieläkin kaswattaa omiansa, kun hän esim. opettaa meitä rukoilemaan: „anna meille tänä päiwänä meidän jokapäiwäinen leipämme“, ja kun hän waroittaa turhasta elämän surusta (esim. Matt. 6, 31. 34). Uskossa eläminen on armosta elämistä. Ja Herran sana on oikea rawinto ihmiselle. Israelilaisten manna korwessa oli ainoastaan wähäinen osoitus ja esikuwa „taiwaan totisesta leiwästä.“ Jesus Kristus on oikea elämän leipä, joka taiwaasta tuli alas (Joh. 6, 35. 51), ja hän rawitsee elämän taistelussa woittajat oikealla „salatulla mannalla“ (Ilm. 2, 17).

Waikka muutamat kohdat Raamatussa (2 Moos. 16, 35; Joos. 5, 12; Neh. 9, 21) yleisesti puhuen sanowat, että Israelilaiset söiwät mannaa 40 ajast'aikaa, on kuitenkin luultawa, että he tämän waelluksen aikana söiwät muitakin rawinto-aineita. Heillähän oli paljon karjaa mukanaan, joita uhreihinkin käytettiin, jota paitsi he matkollaan kohtasiwat maita, jossa luonto tarjosi rawinto-aineita, ja myöskin oliwat he tilaisuudessa muilta kansoilta ostaa tahi waihtaa itsellensä rawinto-aineita, niinkuin on mainittu heidän tehneenkin Seirin wuoren kohdalla ja itäpuolella Jordania. (5 Moos. 2, 6. 28).

Meidän aikanamme myödään Sinain luostarissa (Sinain wuoristossa) matkustawaisille „taiwaanmannaa." Tämä on ainetta, joka ulkomuodoltaan on johonkin määrin saman näköistä kuin Raamatussa kerrottu manna, ja jota erittäinkin sateisina wuosina pisaroina tippuu yhdestä tamariski-nimisestä pensaasta tahi puusta (tamarix mannifera); Arabialaiset nimittäwät sitä tarfa-puuksi. Tämä puulaji löytyy monessa paikoin Sinain niemimaalla. Jos mitään yhteyttä oli tämänkaltaisen tahi muunkaltaisen luonnollisen mannan kanssa, jota Jumala antoi Israelilaisille, sitä emme woi tietää. Sen waan tiedämme, ettei mainittu tamariski-manna ensinkään wastaa sitä mannaa, josta Raamattu kertoo. Israelilaisten manna esim. jauhettiin, surwottiin, niinkuin wiljaa, ja keitettiin; tamariski-manna ei sisällä mitään jauho-ainetta, waan on pelkkää limasokuria. Sitä paitsi löytyy tamariski-mannaa werraten niin wähän, että jos nykyinen parhain sato yli Sinain-niemimaan otaksuttaisiin Mooseksen aikana olleen 100 kertaa suurempi, niin se ei kuitenkin olisi riittänyt Israelilaisille edes päiwäksikään.

Waikka Israelin lapset näin saiwat kaikki tarpeensa täytetyksi, eiwät he kuitenkaan olleet kuuliaiset. Ja waikka he oliwat saaneet kokea Herran suurta woimaa ja kunniaa, astui heidän itsekkäinen mielensä ja tottelemattomuutensa yhä waan esiin. Muutamat eiwät totelleet Moosesta, waan säästiwät mannaa seuraawaksi päiwäksi, josta oli seurauksena, että siihen tuli matoja ja se rupesi haisemaan. Toiset kansasta läksiwät seitsemäntenäkin päiwänä kokoomaan mannaa, mutta silloin he eiwät löytäneet mitään. Herra nuhteli tästä kansaa: „kuinka kauan ette tahdo pitää minun käskyjäni ja lakiani?" Mutta heidän uppiniskaisuutensa oli kohta osoittawa wieläkin suuremmassa määrässä.

Sin'in korwesta Israelilaiset matkustiwat eteenpäin. Oltuansa matkalla muutamissa pysäyspaikoissa (esim. Dofka ja Allus [4 Moos. 33, 12—14]), sijoittiwat he itsensä Rafidim'iin*). Täällä kansa taas napisi Moosesta wastaan

*) Rafidim on haettawa pohjoispuolella Sinain keskimäistä eli warsinaista wuoristoa; luultawasti oli se nykyinen er Râha tasanko, joka itäänpäin jatkuu es Scheikh laaksoon. Katso kirjaan liitettyä karttaa.

weden puutteen tähden ja syytti häntä, että hän oli heidät johdattanut korpeen janoon kuolemaan. Tämä oli jo kuudes kerta, kun heidän uppiniskaisuutensa puhkesi ilmi. Kansan wiha Mooseksen kiihtyi nyt niin, että he tahtoiwat hänet kiwittää. Mutta tämä oli itse asiassa uppiniskaisuutta Herraa wastaan, Herran kiusaamista, johon oli syynä sydämmen paadutus (Ps. 95, 7—9). Kansa ei ollut ottanut waaria Herran johdatuksesta ja merkeistä, waan kysyi nyt aiwan röyhkeästi: „lieneekö Herra meidän keskellämme, wai ei?" — Semmoinen on ihmissydän! Semmoinen röyhkeys ja uskottomuus on luonnosta meidänkin sydämmessämme. Kuinka armoinen ja rakkaudesta rikas Jumala onkaan, kun hän kuitenkin kaswattaa ja johdattaa meitä! Miks'ei hän jo jätä wastahakoisia ja uppiniskaisia olentoja kaikkia oman pahan mielensä nojaan? Onko ihme, että Herran wiha julmistuu ihmisiä kohtaan, samoin kuin Israelia kohtaan kansan uppiniskaisuuden tähden (Ps. 95, 10. 11).

Tämä paikka nimitettiin: **Massa** ja **Meriba**, s. o. „kiusaus" ja „riita." Mooses huusi Herran puoleen, ja Herra antoi awun. Hän käski Mooseksen ottaa sauwansa, saman sauwan, jolla hän oli Egyptissä ja Punaisen meren luona tehnyt Herran woiman töitä, ja Israelin wanhimpain läsnäollessa lyödä Horebin kallioon, ja siitä piti juokseman wettä kansan juotawaksi. Mooses teki niin, ja kansa ei kuollutkaan janoon. Kansa rawittiin näin ruumiillisesti. Mutta rawinto oli Herran antama, jotta kansa oppisi häntä tuntemaan. Sentähden sanoo Herran Apostoli, että „he joiwat siitä hengellisestä kalliosta, joka heitä seurasi; mutta se kallio oli Kristus" (1 Kor. 10, 4). — Meitäkin seuraa tämä sama kallio, joka on woimallinen luomaan wettä korwessa ja antamaan wirwoittawien wirtojen wuotaa (maailman) erämaassa (Jes. 35, 6; 43, 20). Katsokaamme, ettei meille käwisi niinkuin Israelilaisille (1 Kor. 10, 5. 6)!

Israelilaisten ollessa Rafidim'issa hyökkäsiwät **Amalekilaiset***) heidän wäsyneitten ja heikkojen jälkijoukkojen päälle (5 Moos. 25, 18). Amalekilaiset oliwat ensimmäinen kansa, joka tahtoi estää Israelilaisia pääsemästä Kanaanmaalle ja, jos mahdollista olisi ollut, häwittää heidät. He oliwat siis ruwenneet wastustamaan Jumalan lupausten toteutumista. Nyt Mooses käski **Joosuaa** walitsemaan miehiä ja menemään sotaan Amelekia wastaan. Kansa oli sotaan aiwan harjaantumaton. Tässä siis koeteltiin taas Mooseksen ja Joosuan uskoa. Joosua läksi rohkeasti taisteluun, mutta Mooses seisoi wuoren kukkulalla pitäen „Jumalan sauwaa" kädessään. Hänen apunsa ja turwansa oli Herrassa, ja tämä sauwa oli Herran woiman merkkinä. Herran woiman tähden, hänen suurten lupaustensa ja hänen armonsa tähden oli hän suojelewa heikkoa Israelia ja antawa heille woiton. Mooses piti sauwan ojennettuna, ja kun hänen kätensä wäsyiwät, tukiwat Aaron ja **Hur****) häntä. Ja Joosua kukisti Amalekin. Ankara oli taistelu ollut; se oli kestänyt koko päiwän, auringon laskuun asti. Luultawasti Amalekilaiset yön tullessa jättiwät kentän ja wetäytyiwät pois.

*) **Amalekilaiset** oliwat korwessa waeltawa kansa, jonka kanssa Israelilaiset usein oliwat tekemisessä. Ne mainitaan jo Abrahamin aikana ja asuiwat silloin Kanaanmaan etelärajoilla (1 Moos. 14, 7). Bileam kutsuu A:ia „ensimmäiseksi pakanoista" ja ennustaa heille täydellisen perikadon (4 Moos. 24, 20). Mooses muistuttaa ennen kuolematansa ankarasti Joosuaa häwittämään A:t (5 Moos. 25, 17—19). Saul ja Dawid käwiwät wielä sotaa A:ia wastaan. Simeonin suwun miehet häwittiwät wihdoin Amalekin jäännökset kuningas Hiskian aikana (1 Aik. 4, 43). Sen jälkeen ne häwiäwät historiasta. — Näistä seikoista woimme päättää, että A:t oliwat mahtawa ja sotaisa kansa. Esaun pojanpoika oli Amalek (1 Moos. 36, 12); kenties oli joku haara tätä kansaa hänestä lähtenyt.

**) Yksi Israelilaisten arwokkaimmista miehistä, kenties Mooseksen lanko.

Joosua, joka nyt ensi kerran mainitaan, oli tässä käyttäinyt Jumalaan luottawaisena sankarina. Mooses kirjoitti Herran käskystä tämän tapauksen „muistoksi kirjaan", josta näemme hänen jo tähän aikaan kirjoittaneen kirjansa. Amalekilaiset oliwat ruwenneet Herran kansan wihollisiksi ja Herran tarkoitusta wastaan sotijoiksi, ja sentähden wakuutti Herra Moosekselle: „minä pyyhin kokonansa pois Amalekin muiston taiwaan alta." Mutta Mooses, joka oli hawainnut Israelin suuren waaran ja Herran woimallisen awun, rakensi alttarin, jonka hän kutsui: „Herra on minun lippuni."

Kun Mooseksen appi, „Jethro, Midianin pappi", sai tietää, että Herra oli johdattanut Israelin kansan Egyptistä, otti hän Mooseksen waimon ja kaksi poikaa mukaansa ja tuli Mooseksen luo Sinain wuoren kohdalla. Toinen pojista, Gersom, oli syntynyt ahdistuksen ajalla; sentähden Mooses antoi hänelle nimen, joka merkitsee: „muukalainen siellä." Elieser merkitsee: „Herra on apu"; tämä nimi osoittaa, että Mooses oli tämän pojan syntyessä saanut turwan ja awun Herran luona. Kun nyt nämä Mooseksen omaiset tuliwat, otti Mooses heitä kunnioituksella ja ystäwällisesti wastaan, ja kertoi majassa apellensa kaikki, mitä Herra oli tehnyt Faraolle ja Egyptiläisille, ja kuinka hän oli Israelia auttanut. Jethro riemuitsi tästä Herran hywyydestä ja lausui: „nyt tiedän, että Herra on suurempi kaikkia jumalia." Sen jälkeen uhrasi hän Jumalalle ja nautti uhriateriata Aaronin ja Israelin wanhinten kanssa. — Amalekilaiset asettuiwat weriwihollisina Israelia wastaan, mutta Jethro riemuitsee Israelin kanssa; tässä nähdään ja tämä kuwaa, kuinka pakanakansat asettuwat Jumalan waltakunnan suhteen joko wastustawaiselle tahi wastaanottawaiselle kannalle.

Kun Jethro seuraawana päiwänä näki, että Mooses istui oikeutta kansan kanssa aamusta ehtoosen asti, nuhteli hän Moosesta, sanoen: „ei se ole hywä, kuin sinä teet", ja

antoi sen neuvon Moosekselle, että hän walitsisi „Jumalaa pelkääwäiset, totuuden miehet, semmoiset, jotka woittoa wihaawat", ja asettaisi heidät 1000:n, 100:n, 50:n ja 10:n päämiehiksi, joitten tuli tehdä oikeutta kansalle; Mooseksen tuli ainoastaan olla „kansan puolesta Jumalan edessä" ja antaa heille oikeudet ja käskyt sekä arwoisemmat asiat ratkaista. Siitä tulisi sekä Moosekselle että kansalle huojennusta. Mikä olikaan Jethro Mooseksen rinnalla antamaan Moosekselle neuwoa? Mutta Mooses oli niin nöyrä, että hän „kuuli appensa äänen" ja teki, niinkuin hän oli neuwonut. Jethro palasi sitten omalle maallensa taas.

30. Lain antaminen Sinailla.

Ex. 19—24 l.

Kolmantena kuukautena Egyptistä lähdön jälkeen tulivat Israelilaiset **Sinain korpeen** ja sijoittiwat itsensä „wuoren kohdalle."

Jos Rafidim, niinkuin ylempänä sanoimme, on nykyinen er Râha tasanko, niin on Sinain korpi nykyinen **es-Sebaijeh** ylänkö. Sinain emäwuoriston muodostaa kolme luoteesta kaakkoon melkein tasasuuntaisesti juokseewaa wuoriselkää. Keskimäinen näistä on Horeb, jonka pohjoishuippu nyt kantaa nimen **Râs es-Sufsâfeh** ja etelähuippu **Dschebel Mûsa** (Mooseksen wuori). Jälkimäinen näistä, Mooseksen wuori, on sekä asemastansa päättäen että wanhojen tarujen mukaan se paikka, josta laki annettiin. Koko tämä Sinain wuoriryhmä on sangen jylhää ja juhlallista seutua. Laaksot wuorten wälissä owat wiheriät ja tuoreet; ruohoa ja pensaita kaswaa runsaasti. Mutta itse wuoret nousewat jyrkkinä ja mahtawina; niitten päällä ei näy metsää eikä ruohostoja, — auringon polttamat, ruskettuneet kalliolohkareet kaikkialla. Mitä Mooseksen wuoreen tulee, kohoaa se melkein pystysuoraua wuoriseinänä Sebaijeh ylängöltä. Eräs oppinut matkustaja kertoo tästä seuraawasti: „Äkkijyrkästi alenee Sinai noin 2000 jalan korkeudesta mataloihin sorakukkuloihin ja siitä lähtee sitten laaja tasanko, jota idässä ja etelässä kohoaa amfiteaterin tapaisesti. — **Dschebel Mûsan** huipulta olimme jo ihmetelleet tämän wuoren majesteetillista ase-

niaa, mutta nyt tasangolta katsoessamme hämmästyimme Jumalan alttarin jaloutta, kun se mahtawimmassa muodossa tuossa edessämme jyrkästi kohosi korkeuteen."

Laaksot näitten kolmen wuoriselän wälillä owat sywät, mutta eteläpuolelta kallioitten kautta suljetut; itäpuolella Horebia olewan Wadi Schoeib laakson pohjassa on nykyään wielä wanha Sinain luostari. Kun sentähden pohjoispuolelta wuoria tahtoo wähällä waiwalla tulla Moosekssen wuoren eteen, niin täytyy kiertää itäinen wuori Wadi es-Sebaijeh laaksoa myöten, josta sitten awautuu Sebaijeh ylänkö.

Israelin lapset siis nyt oliwat sen „Jumalan wuoren" tykönä, jossa Herra oli ilmestynyt Mooseksselle palawassa pensaassa. Mooses tiesi, että heidän piti „tällä wuorella palweleman Jumalaa"; niinhän oli hänelle jo ennen sanottu (2 Moos. 3, 12). Mutta sitä hän ei tiennyt, missä pyhässä majestetedessä ja peljättäwässä woimassa Herra tässä aikoi heille ilmestyä. Herran ilmestyksiä oli jo ollut ennen, mutta niin juhlallisesti ja tuntuwasti kuin hän tässä näkyi Israelin kansalle, ei hän wielä koskaan ollut ilmestynyt. Sinailla tapahtuneet tapaukset owatkin sangen tärkeät ei ainoastaan Israelin kansan historiassa, waan koko ihmiskunnan pelastushistoriassa. — Pelwolla ja suuresti nöyrtyneinä täytyy meidän lähestyä katsomaan tapauksia Sinailla. Herra itse poistakoon pelwon, epäilykset ja oman mielemme sokeuden ja antakoon meidän nähdä hänen kirkkauttansa.

Mooses nousi ylös wuorelle „Jumalan tykö." Ja nyt ilmoittaa Herra hänelle **wanhan liiton perus-ehdot** walmistuksena lain antamiseen ja wanhan liiton solmeamiseen. Herra sanoo: „Sano näin Jaakobin huoneelle ja ilmoita Israelin lapsille: te olette nähneet, mitä minä Egyptiläisille olen tehnyt ja kuinka minä olen teitä kantanut kotkan siiwillä ja olen saattanut teidän minun tyköni. Jos siis **ahkerasti kuulette minun ääneni** ja **pidätte liittoni**, niin te totisesti olette minulle **kallis omaisuus kaikista kansoista**, waikka muutoin koko maa on minun, ja te olette minulle **papillinen walta-**

kunta (oik. pappien kuningaskunta) ja **pyhä kansa.**" Missä liitto on kysymyksessä, siellä on molemmanpuolinen suostumus; siellä owat molemmanpuoliset oikeudet ja welwollisuudet. Niin tässäkin. Herra **lupaa,** että Israel on 1:ksi olewa hänelle kallis omaisuus kaikista kansoista. Hän ottaa siis Israelin kansan eriksensä muista kansoista ja pitää erityistä huolta Israelista. Ja Israel on olewa Herralle kallis kansa. Israel on olewa Herran wiinamäki (Jes. 5, 1. 2) ja Herran hoitama kaunis ja hywä öljypuu (Jer. 11, 16; Room. 11, 17). 2:ksi on Israel olewa Herralle papillinen waltakunta. Herran maailman-hallituksessa on Israelin kansan suhde olewa pakanakansoihin, niinkuin jossakin kansassa pappein suhde on kansaan. Israelin kansan kautta piti Jumalan tuntemisen ja pelastuksen tuleman kaikille maan kansoille. 3:ksi on Israel olewa pyhä kansa, kansa, joka on eroitettu pois pakanuuden pimeydestä ja saastaisuudesta Herraa palwelemaan. Herra walmistaa Israelissa ja Israelin kautta ihmisille syntein anteeksi saamisen, elämän ja autuuden. — Mitä Israelin kansa oli Wanhassatestamentissa muitten kansain suhteen, sitä owat wielä täydellisemmässä merkityksessä uudessa liitossa kaikki Kristuksen opetuslapset ja uskowaiset muitten ihmisten suhteen. Koska heillä on kuningas, Kristus, joka on kuoleman ja perkeleen wallan särkenyt ja jonka edessä kerran kaikkien polwet owat notkistuwat, owat he todellakin „kuninkaallinen pappeus, pyhä kansa ja omaisuuden kansa" (1 Piet. 2, 9); he owat „kuninkaita ja pappeja Jumalan edessä" (Ilm. 1, 6).

Ja Jumala **waatii** että Israelin kansa kuulee hänen ääntänsä, palwelee häntä ja pysyy siinä liitossa, jonka hän kansan kanssa tekee. Jumala on siis itse olewa Israelissa kuninkaana, joka hallitsee kansaansa. Israelin hallitusmuoto on niin muodoin olewa theokratia (Jumalan-hallitus).

Ihmeellistä! Herra tekee liiton Israelin kansan kanssa, ottaa sen omaksi kansaksensa, julistaa sen pyhäksi kansaksi,

waikka kansa oli wielä warsin ymmärtämätön, walmis uppiniskaisuuteen ja kaikkeen pahaan! Mutta niin Herra tekee pyhässä kasteessakin, kun hän ymmärtämättömät pienokaiset ottaa lapsikseen ja pitkin elämätä heitä uskollisesti etsii ja johtaa, waikka he olisiwatkin hänelle uppiniskaiset. Herran armo ja wiisaus on ääretön ja käsittämätön. Ylistys olkoon hänelle!

Kun Mooses astui alas wuorelta, kokosi hän kansan wanhimmat ja puhui heille Herran sanat. Wanhimmat, kansan edustajina, lausuiwat mieleisen suostumuksensa ruwetakseen liittoon niillä perus-ehdoilla, jotka Herra oli lausunut; he wastasiwat: „kaikki, mitä Herra on puhunut, tahdomme tehdä." Koska nyt liitto oli toimeenpantawa Mooseksen kautta, niin piti itse kansankin ehdottomasti luottaa Moosekseen, ja uskoa hänen sanojansa; sentähden lupaa Herra Moosekselle, puhuttelewansa häntä kansan kuullen. Sitten antaa Herra Moosekselle käskyn, että kansan piti pestä waatteensa ja ulkonaisesti walmistautua kaksi päiwää, sillä kolmantena päiwänä oli Herra astuwa Sinain wuorelle. Itse wuori piti sentähden aidattaman ympäri, jotta 1:ksi se tulisi pyhänä wuorena, paikkana, jossa Herran erinomainen ilmestys tapahtuu, eroitetuksi ympäristöstä, ja 2:ksi kansa, jonka piti liitossa Jumalan kanssa oppia ja osoittaa nöyrää kunnioitusta, jota paitsi ei ihminen koskaan woi Herraa tuntea, tulisi myöskin eroitetuksi, niin etteiwät röyhkeydestä eikä waromattomuudesta koskettaisi pyhään wuoreen. Joka wuoreen kosketti, sen piti kuoleman, oli se ihminen tahi eläin. — Herra opettaa ihmisille pyhää kammoa ja kunnioitusta, jotta he woisiwat tulla häntä oikein tuntemaan ja sitten iloitsemaan hänen armostaan ja rakkaudestaan.

Kun sitten kolmas päiwä koitti, — liiton perus-ehtojen julistamisesta luettuna, ja luultawasti 50:s päiwä Egyptistä lähtemisen jälkeen —, tämä merkillinen ja iäti muistettawa päiwä Israelin kansan historiassa, syntyi pitkäisen

jylinä ja näkyiwät tulen leimaukset: „paksu pilwi tuli wuoren päälle ja sangen wäkewä pasunan ääni" kuului. Herra itse astui alas wuorelle tulessa, niin että koko wuori suitsi ja wapisi kowasti. Herra tuli peljättäwässä woimassa monen tuhannen enkelin seurassa (5 Moos. 33, 2); hänen tulonsa ilmiö osoitti wihaa, niinkuin psalmista sanoo (Ps. 18, 9): „sawu suitsi hänen sieramistansa ja kuluttawa tuli hänen suustansa", joka wihan merkki annettiin ei ainoastaan Israelin syntein tähden, waan koko maailman syntein tähden. Pasunan ääni koweni kowenemistaan. Silloin johdatti Mooses pelwosta wapisewan kansan ulos leiristä, ja he seisahtuiwat wuoren juurelle. Ja Herra kutsui Mooseksen wuoren kukkulalle, puhutellen häntä „kuultawasti", ja antoi hänelle käskyn wielä kerran waroittaa kansaa menemästä rajan yli wuoren luo, sekä määräsi, että Aaron ja kansan wanhimmat sittemmin (liiton perussääntöjen julistamisen jälkeen [24, 1]) saisiwat astua ylös wuorelle.

Tulessa oli Herra ennen ilmestynyt, esim. palawassa pensaassa ja tulenpatsaassa; tulessa hän nytkin majestetillisimmassa ilmestykses-sään astui alas Sinain wuorelle. Hän tuli suuren enkelijoukon saattamana; enkelithän owat wälittäwiä ja palwelewia henkiä Jumalan luona. Jumala asuu kirkkaudessa, johon ei yksikään taida tulla, jota ei yksikään kuolewainen taida katsella; sentähden tarwitaan enkeleitten wälitystä. Tämä on syynä, miksi Raamatussa niin usein puhutaan Herran enkelin ilmestymisestä; Herran enkeli johdatti Israelin kansaa, josta enkelistä Herra sanoi: „minun nimeni on hänessä" (2 Moos. 23, 20. 21) ja Kristustakin sanotaan nimenomaan Herran enkeliksi (esim. Mal. 3, 1). Sentähden puhuu Uusitestamenttikin siitä, että laki annettiin enkelein julistuksen tahi toimen kautta (Ap. t. 7, 53; Gal. 3, 19; Hebr. 2, 2), waikka herra kaikkiwaltias Jumala tässä itse ilmestyi ja puhui kansalle, niin että kansa kuuli hänen äänensä (katso wielä 5 Moos. 4, 12. 33).

Israelilaisten leiri oli Sebaijeh ylängöllä, ja he woiwat kaikkialta nähdä suitsewan wuoren ja tulen leimaukset. Mooseksen johdattamana kansa (s. o. sen wanhimpia ja täysi-ikäisiä jäseniä) sitten läheni wuorta. — Kansa pelkäsi ja wapisi, — se oli luonnollista. Syntisen täytyy wawista Jumalan pyhyyttä ja wanhurskautta. Mutta tämä on ensimmäinen askel oikeaan jumalanpelkoon. Sentähden sanookin Mooses: „älkää peljätkö, sillä Jumala on tullut teitä koettele-

maan." Lapsenkin pitää peljätä ja kunnioittaa wanhempiansa, sitten hän wasta oikein oppii heitä tottelemaan ja heihin luottamaan.

Kun Mooses taas oli astunut alas kansan tykö, puhui Herra „kaikelle Israelin seurakunnalle" „kaswoista kaswoihin", „tulesta, pilwestä ja synkeydestä suurella äänellä" (5 Moos. 5, 4. 22) **pyhät kymmenen käskysanaa** (20, 1—17).

Raamattu ei nimitä näitä käskyiksi, waan *sanoiksi*, *liiton sanoiksi*, wieläpä *liitoksi*, ja sanoo selwästi, että niitä on kymmenen sanaa (2 Moos. 34, 28; 5 Moos. 4, 13. 10, 4. y. m.). Juutalaiset ja kristilliset kirkkokunnat owat wähän eri tawalla jakaneet nämä sanat käskyihin.

Kun kansa näki ja kuuli tämän kaiken, pakeni se ja seisahtui ulommaksi sekä sanoi Moosekselle: „puhu sinä meidän kanssamme ja me kuulemme, waan älköön Jumala meidän kanssamme puhuko, ettemme kuolisi." Tämän kautta kansa tunnustaa mahdottomuutensa lähestyä pyhää Jumalaa *ilman wälimiestä*. Jumala tämän kansan puheen hywäksyikin, sillä hän sanoi Moosekselle: „se on kaikki hywä, kuin he puhuiwat" (5 Moos. 5, 28). — Ihmisen syntiwiheliäisyys sen tekee, ettei hän woi lähestyä totista pyhää Jumalaa ilman wälittäjää ja sowittajaa. Sentähden oli Mooses wanhan liiton wälimies; mutta Kristus, Jumalan Poika, on uuden liiton wälimies. Hänen kauttansa on meille kaikille awattu tie Jumalan armoon.

Mooses rauhoittaa kansaa sanoilla: „*älkää peljätkö; sillä Jumala on tullut teitä koettelemaan ja pelkoihinsa saattamaan, ettette syntiä tekisi.*" — Kuinka suurta rakkautta ja kärsiwällisyyttä tämäkin sana osoittaa Herran puolelta! — Kansa palajaa sitten Herran käskystä (5 Moos. 5, 30) „majoihinsa"; mutta Mooses astuu nyt ylös ja lähestyy „sitä pimeyttä, jossa Jumala oli", s. o. wuorella olewaa pilweä. Täällä ilmoittaa Herra Moosekselle Israelin kansallisen elämän perussäännöt, jotka koskewat Israelin Jumalan kunnioittamista (20, 22—26), Israelilaisten keskinäisiä welwollisuuksia toinen toisiansa kohtaan (21, 1. — 23, 13), ja welwollisuuksia Herraa kohtaan

sekä Herran suhdetta Israelin kansaan (23, 14—33). Pyhät kymmenen käskyä ja nämä perussäännöt, jotka owat käskyjen selitystä ja laajennusta muodostawat pohjaperustuksen laille ja jumalanhallitukselle (theokratialle), jonka päällä wanha liitto lepää.

Mooses astui sitten alas wuorelta ja puheli kansalle „kaikki Herran sanat ja kaikki oikeudet." Kun kansa yksimielisesti wastasi: „*kaikki ne sanat, jotka Herra on puhunut, me tahdomme tehdä*", kirjoitti Mooses Herran sanat kirjaan, „*liiton kirjaan*", ja rakensi wuoren palttaan alttarin sekä sen ympärille 12 patsasta (muistokiweä) Israelin 12 sukukunnan jälkeen. Herra itse oli nyt selwästi määrännyt alttarin siksi paikaksi, jossa Israelilaisen piti esiintuoman lahjansa; siinä alttarilla ja lahjain esiinkantamisessa tahtoi Herra itse olla läsnä ja siunata uhraajaa (20, 24). Tämä alttari, jonka ihminen sai pystyttää, oli tehtäwä maasta tahi wuolemattomista (luonnonperäisistä) kiwistä (20, 25), osoitukseksi siitä, kuinka kuitenkin kaikki, sekä alttari että lahjat, oliwat Herran antamia lahjoja. — Kuinka suurta wiisautta sekä laupeutta ja rakkautta Herra osoittikaan Israelille tämänkin määräyksen kautta! Mutta uudessa liitossa on Herra antanut oman Poikansa kautta wielä täydellisemmät wälikappaleet: suloisen, täydellisen ewankeliumin sanan ja pyhät sakramentit. Ne owat kaikki osoituksia Herran suuresta wiisaudesta ja rakkaudesta meitä kohtaan.

Kun alttari oli rakennettu, lähetti Mooses nuorukaisia (jotka tässä edustawat Israelin kansaa nuoruuden innossa ja alttiiksi-antauwaisuudessa Herran edessä), uhraamaan *polttouhria ja kiitosuhria*. Mooses itse panee sitten puolen werestä maljoihin, toisen puolen hän priiskoittaa alttarille; sitten lukee hän liiton kirjasta liiton perussäännöt, ja kansa wakuuttaa taas: „*kaikki mitä Herra on puhunut, me tahdomme tehdä ja olla hänelle kuuliaiset.*" Sen jälkeen priiskoittaa hän weren maljasta kansan päälle

sanoen: „katso, tämä on liiton weri, jonka Herra teki teidän kanssanne kaikkein näitten sanain päälle. Näin wahwistetaan liitto liiton-uhrin kautta. Herra itse oli ruwennut liittoon Israelin kanssa ja weri oli liiton merkkinä. Toinen osa uhriwerestä priiskoitetaan alttarille, osoitukseksi siitä, että Herra hywäksyy uhriweren kautta haettua sowintoa ja sowinnollisena rupeaa liittoon; toinen osa priiskoitettiin kansan päälle sen osoitukseksi, että kansa sowitettuna nyt pyhitetään liittoon. Tällä liiton-uhrilla oli perusteellinen, koko Israelin kansaa kaikkina aikoina koskewa merkitys. Juhlallinen ja tärkeä oli tämä hetki Israelille! — Oi sitä Herran witsautta ja rakkautta! Israelin lapset tekiwät sen jälkeen aikojen kuluessa usein ja sangen suuresti syntiä Herraa wastaan, mutta liitto kuitenkin oli tehty ja pysyi; sen perustuksella saiwat katuwaiset ja Herran luo palaawaiset armon, ja sen perustuksella täytettiin kaikki lupaukset Messiaasta. Liitto Israelin kansan kanssa oli walmistus sille liitolle ja esikuwa siitä täydellisestä liitosta, jonka Herra sitten Poikansa kautta teki kaikkien ihmisten kanssa. Tämän yhden uhrin kautta olemme kaikki pyhitetyt (Hebr. 10, 14). Pyhässä kasteessa on meillä, samoin kuin kullakin Israelilaisella ympärileikkauksessa eritys-wahwistus liitosta. Liitto pysyy, sillä se on Kristuksen weren kautta wahwistettu. Älä tätä koskaan epäile, synneistäsi murheellinen kristitty, waikka mihin tilaan joutuisit; palaja aina takaisin Herran luo, sillä hän on liiton perustaja ja hän pitää, minkä on historiallisesti perustanut ja sanansa kautta wahwistanut.

Senjälkeen astuiwat Herran käskystä Mooses, Aaron, Nadab ja Abihu (Aaronin pojat) ynnä seitsemänkymmentä wanhinta Israelin kansan edustajina ylös wuorelle, ja he „näkiwät Israelin Jumalan," s. o. pilween kätketyn kirkkauden ilmestyksen, sillä Herrahan asuu kirkkaudessa. Hänen jalkainsa alla oli niinkuin kaunis safirin kiwi (waaleansininen jalokiwi) ja niinkuin seijes taiwas. Tämä oli heille

osoituksena siitä, että Jumala on tosin syntiselle ihmiselle kauhistawa niinkuin kuluttawa tuli, mutta omillensa on hän kuitenkin armollinen ja rauhan-antaja. — Suloinen on hänen läsnäolonsa kaikille, jotka häncen turwautuwat; autuaallinen hänen tuntemisensa kaikille, jotka hänen liittonsa kalliina pitäwät!

Ja Mooses ynnä nämä Israelin wanhimmat, kansan edustajina, kun oliwat nähneet Jumalan, „söiwät ja joiwat“ wuorella, s. o. pitiwät yhteistä uhriateriata, ikäänkuin liittoateriata, jossa nautittiin liiton-uhrin uhrieläimen lihaa. Kun näin oliwat saaneet näkywän ja aistillisen osoituksen Jumalasta ja hänen armostaan liiton tekijänä Israelin kansaa kohtaan, astuiwat he alas wuorelta. Sen jälkeen sai Mooses taas käskyn astua ylös wuorelle; sieltä piti hänen Herralta saada „kiwiset taulut ja lain ja käskyt.“ Mooses teki niin, ja palwelijansa Joosuan seurassa astui hän ylös wuorelle, uskottuansa kansan kaitsemisen sillä aikaa Aaronille ja Hurille. Pilwi peitti wuoren, ja sen kukkulalla oli Herran kunnia Israelin lapsille nähdä „niinkuin kuluttawainen tuli.“ Kuusi päiwää piti Mooseksen odottaa wuoren rinteellä palwelijansa kanssa. — Tästäkin näemme, kuinka Herra omiltansa ja erittäinkin wälikappaleiltansa, joita hän käyttää suuriin tarkoituksiin, waatii kuuliaisuutta ja nöyrää odotusta, jotta ihmisen luonnollisen ylpeyden ääni ja lihallinen mieli eiwät saisi waltaa. „Odota Herraa“ (Ps. 27, 14), minun sieluni!

Seitsemäntenä päiwänä wasta kutsui Herra Mooseksen, ja hän astui nyt ylös „keskelle pilweä.“ Täällä hän wiipyi 40 päiwää ja 40 yötä; Jumalan ilmestyksen kirkkaus ja hänen armonsa yltäkylläisyys hänet siellä rawitsi. Herra osoitti Moosekselle täällä Jumalan majan muodon eli kuwan Jumalan asumuksesta kansansa keskellä, — niinkuin Herra Uudentestamentin aikana osoitti Johannekselle uuden taiwaallisen Jerusalemin kuwan (Ilm. 21 l.) Tämän

kuwan jälkeen piti Mooseksen tekemän todistuksen-maja ynnä kaikki sen astiat. Tähän antaa Herra tarpeelliset määräykset (25—27 l. ja 30—31, 11) sekä myöskin määräyksiä papinwirasta (28 ja 29 l.) ja sabatista (31, 12—17), jotka asiat kaikki oliwat liiton tärkeimmät ulkonaiset merkit. Kun Herra sitten oli lopettanut puheensa Mooseksen kanssa, antoi hän hänelle kaksi „todistuksen taulua", jotka oliwat kiwestä tehdyt ja „Jumalan sormella kirjoitetut", ja joihin oli molemmille puolille kirjoitettu (32, 15). Näihin tauluihin oli Herra ikuisesti ja muuttumattomina säilytettäwiksi kirjoittanut liiton perussäännöt, ne kymmenen sanaa. — Poikansa kautta on Herra nämä wanhan liiton perussäännöt wahwistanut (Matt. 5, 17. 18); hän on Poikansa kautta wielä kirjoittanut lakinsa oman kansansa sydämmiin ja mieliin (Jer. 31, 33).

Ihmeelliset, suuret ja tärkeät owat nämä tapaukset Sinain wuorella! Kuinka me woisimme oikein painaa ne mieleemme ja käsittää niitten merkitystä Israelille ja koko ihmiskunnalle? Nöyrä pelko ja sywä kunnioitus Herraamme ja Jumalaamme kohtaan walloittaa meidät. Tässä annettiin se **laki**, josta Jesus Kristus ja hänen apostolinsa niin paljon puhuwat, joka waatii ja ahdistaa meitä, joka esiintuo wanhurskaan Jumalan wihan synnin yli, ja joka ei itsessään woi meille mitään elämää antaa, waan joka tappaa meidät (Room. 7, 10) s. o. masentaa ja tekee meidät wiheliäisiksi ja tuomion ansainneiksi syntisiksi. Mutta tässä on myöskin **liitto**, jossa Jumala osoittaa Israelille ja meille kaikille suuren rakkautensa ja lupaa olla Jumalanamme, johdattajanamme ja pelastajanamme. Tässä liitossa wiittaa kaikki Kristukseen. Sentähden on wanhan liiton aikana niin paljon lupauksia tulewasta Messiaasta. Kuinka hartaasti kaikki lain kuuliaisuudessa ja liitossa pysywäiset Wanhantestamentin hurskaat odottiwatkaan „Israelin lohdutusta!" Jesus itse sanoo, että Abrahamkin on hänen päiwänsä, tulewan lu-

nastajan ajan, nähnyt (Joh. 8, 56). Ah, kuinka rakkaaksi tulee meillekin Jesuksen Kristuksen lunastustyö, kun saamme waeltaa Herran pyhän lain kuuliaisuudessa ja hänen uskollisen liittonsa turwissa (Room. 5, 20)!

31. Israelin lankeemus epäjumalanpalwelukseen.

Ex. 32 — 34 l.

Sillä aikaa kun Mooses oli wuorella ja Herra hänelle osoitti, kuinka syntinen ihminen saapi armoa ja sowintoa Jumalan tykönä, ja määräsi papinwiran Aaronille ja hänen jälkeläisilleen, sillä aikaa — lankeaa Aaron ja kansa epäjumalanpalwelukseen. Kansa ikäwystyi Mooseksen wiipymisestä ja himo heräsi epäjumalanpalwelukseen ja sen — ihmisen lihalliselle mielelle — hupaisiin menoihin. Ja kun himo sai wallan, silloin unohtuiwat Jumalan käskyt sekä myöskin omat tehdyt lupaukset. Herrahan oli sanonut: „älä tee itsellesi kuwaa, eikä jonkun muotoa j. n. e.", ja kansahan oli juhlallisesti luwannut: „kaikki, mitä Herra on puhunut, tahdomme me tehdä."

Kansa meni Aaronin tykö ja sanoi hänelle: „nouse, tee meille jumalia, jotka käwisiwät meidän edellämme, sillä emme tiedä, mitä lie tapahtunut tälle miehelle Moosekselle, joka meidän Egyptinmaalta johdatti." Syyksi pyyntöönsä sanowat he sen luulonsa, että Mooses oli kuollut. Heillä ei muka ollut enää warmuutta siitä Jumalasta, joka heitä johdatti. Mitä Aaron, joka Mooseksen poissa-ollessa oli kansan johtajana, tähän wastaa? Hän tiesi kansan pyynnön sotiwan Jumalan tahtoa wastaan, ja hänen olisi sentähden pitänyt jyrkästi kieltää kansaa yrittämästä senkaltaista. Mutta hän pelkäsi olla kansan tahtoa noudattamatta, ja sentähden koetti hän kierrellä asiata ja siten saada kansaa aikomuksestaan luopumaan. Tämmöinen pelko ja heikkous

ei kuitenkaan woinut tuottaa muuta kuin pahoja hedelmiä. Aaron käski kansaa tuomaan kultaiset korwarenkaansa hänelle. Hän luuli näet, että kansa luopuisi yrityksestään, kun siltä waadittiin niin suurta uhrausta, kuin koristuksiensa poisjättäminen on. Totta on kyllä, että ihminen luontonsa mukaan ei mielellään luowu niistä koristuksista, jotka owat hänelle rakkaat; mutta Aaron nyt kuitenkin pettyi. Kun ihmisen himo nousee suureksi, niin hän, woidakseen sitä tyydyttää, uhraa waikka mitä. Kansa toi kultaiset korwakoristuksensa Aaronille. Ja mitä Aaron nyt tekee? Tämän heikon johtajan ei nyt auttanut muu kuin ruweta, kansan tahdon mukaan, jumalankuwan tekemiseen. Egyptissä oliwat Israelin lapset nähneet, kuinka härkiä ja muita eläimiä palweltiin. Aaron teki nyt puusta wasikan muotokuwan ja takoi kultaa sen ympärille; loistawa jumalankuwa oli walmis. Ihastuksissaan kansa sanoi: „nämä owat sinun jumalasi, Israel, jotka sinun Egyptinmaalta johdattiwat ulos." Mutta Aaronin tarkoitus ei ollut, että kansa palwelisi epäjumalia, ja sentähden hän, nähtyänsä kansan innon, rakensi alttarin ja ilmoitti kansalle: „huomenna on Herran juhlapäiwä." Hän näet tahtoi kääntää tämän kultaisen wasikan palweluksen Herran Jehowan palwelukseksi ja seuraawana päiwänä wiettää juhlaa Herralle. Mutta käypikö tämmöinen kierteleminen laatuun? Kuinka käwi?

Seuraawana aamuna warhain uhrattiin poltto-uhria ja edeskannettiin kiitosuhria, niinkuin Israelin Jumalalle ainakin; mutta sen jälkeen „istui kansa syömään ja juomaan ja nousiwat mässäämään" s. o. huwittelemaan ja riehumaan. Aistillisia himojaan he tahtoiwat tyydyttää; lihallisella ilolla he nyt palweliwat Herraa. — Woi sinä Aaron ja woi sinä eksynyt kansa! Herran pyhä käskyhän tässä nyt on törkeimmällä tawalla rikottu. Kuinka horjuwainen, kuinka unohtawainen (Ps. 106, 21), kewytmielinen ja pahanilkinen onkaan ihmisen sydän! Uutta sydäntä waadi-

taan, Herran armon wahwistusta tarwitsemme, jotta totuuden tietä noudattaisimme.

Mooses ei tietysti tiennyt mitään tästä kansan lankeemisesta, mutta Herra sanoi hänelle: „mene, astu alas; sillä sinun kansasi, jonka Egyptinmaalta johdatit ulos, turmeli itsensä. He äkisti poikkesiwat pois siltä tieltä, jonka minä heille käskin. He tekiwät itsellensä waletun wasikan ja kumarsiwat sitä ja uhrasiwat sille — — —. Minä näin tämän kansan, ja katso, se on niskuri kansa. Sentähden salli nyt wihani julmistua heihin, *että minä hukutan heidän; niin teen sinun suureksi kansaksi.*" Tässä puhuu pyhä ja wanhurskas Jumala. Huomaa, että hän sanoo Moosekselle: „*sinun kansasi*"; tämä niskuri kansa on tahtonut itse luopua Herrasta, eikä siis woi ansaita Herran kansan nimeä. Mutta huomaa myös, kuinka hän sanoo: „*salli nyt*"; Herra oli lähettänyt Mooseksen kansan johdattajaksi ja osettanut hänen wälimieheksi, sentähden waaditaan tässä oikeuden kannalta Mooseksen suostumus. Herran sanat owat tässä myös koetuksena Moosekselle; hänen uskollisuuttaan ja alttiiksi-antamwaisuuttaan wälimiehen toimessa tässä koetellaan. Mutta Mooses pysyi wakaana koetuksessa; sillä kuulkaa, kuinka tämä werraton Herran palwelija tekee. Kuultuansa Herran sanat, hän „*rukoili hartaasti Herran Jumalan edessä.*" Hän sanoo: „*Käänny pois wihasi hirmuisuudesta ja kadu sitä pahaa kansaasi wastaan.*" Hän esiintuo Herralle kolme perustusta: 1:ksi että Herra oli itse johdattanut kansansa Egyptistä „suurella woimalla ja wäkewällä kädellä", 2:ksi että pakanat saisiwat syytä pilkata, jos Israel nyt hukkuisi, ja 3:ksi pyytää hän Herraa muistamaan lupauksiansa Abrahamille, Isaakille ja Israelille. Woipiko Herra luopua sanastaan tahi tyhjäksi tehdä omia töitään? Se on mahdotonta. Tähän turwantuu Mooses, ja sentähden Herra ei woi olla häntä kuulematta. Herra „*katui sitä pahaa*", s. o. luopui rangais-

tuksen aikomuksestaan kansaa kohtaan; Herra antoi armon käydä ansiosta. — Sinä uskollinen Herran palwelija ja wälimies; sinä olet osannut taistella Herran kanssa woimallisemmin kuin ennenmuinoin Jaakob! Sinä annat muillekin esimerkin. Herra ei woi olla meitä kuulematta, kun hänen lupauksiinsa lujasti turwaamme.

Mooses astui alas wuorelta. Hänen kädessään oliwat ne kaksi kallista taulua, joihin Jumala oli kirjoittanut. Joosua, joka alempana wuorella oli herraansa odottanut, yhtyi Moosekseen, ja molemmat lähestyiwät leiriä. Mutta kun Mooses nyt näki kultaisen wasikan ja kansan hyppiwän sen ympärillä, silloin hänen wihansa julmistui. Hän oli wuorella rukoillut kansan edestä, mutta nyt hänen kiiwautensa syttyi, kun hän omin silmin näki kansan suuren synnin. Hän heitti taulut kädestään ja „löi ne rikki wuoren alla." Ansaitseeko tämä uppiniskainen kansa olla liitossa Jumalan kanssa? Rangaistusta sen pitää saaman. Näin ajatteli Mooses pyhässä kiiwaudessaan. Hän meni leiriin ja otti ensimmäiseksi wasikan, musersi sen rikki, poltti sen tulessa ja surwoi sen tomuksi (5 Moos. 9, 21); tämän tomun heitti hän wuorelta alas wuotawaan ojaan, ja niin sai kansa juomawedessä kyllältään nauttia rakastettua epäjumalaansa.

Sitte alkoi Mooses surumielin puhutella Aaronia: „mitä tämä kansa on sinulle tehnyt, että niin suuren rikoksen saatoit heidän päällensä?" Aaronia, kansan johtajaa, siis ensin waaditaan edeswastaukseen. Aaron pyytää, ettei Mooses häneen wihastuisi, ja syyttää kansan pahuutta, he kun oliwat häntä siihen waatineet. Kansakaan ei tahtonut ottaa syytä päällensä; „kansa oli raiwoissansa" s. o. hillitsemättömässä kewytmielisyydessään. Aaron oli heikkoutensa kautta antanut heille aihetta senkaltaiseen hillitsemättömyyteen. Kun Mooses tämän näki, seisoi hän leirin sisäänkäytäwässä ja huusi: „*joka on Herran oma, se tulkoon minun tyköni.*" Hän tahtoi tämän kautta poistaa Herran uhka-

tuomion, joka epäilemättä kuitenkin kohtaisi kansaa, jos se uppiniskaisuudessaan pysyisi, ja tarjota niille anteeksi-antamista, jotka katuisiwat tekoansa. Niin „kaikki Lewin pojat" tuliwat hänen luoksensa. Muista ei sanota mitään. Suuri kewytmielisyys ja uppiniskaisuus siis wallitsi kansassa.

Lewin suwun esi-isä oli isältänsä Jaakobilta saanut kirouksen (1 Moos. 49, 7), mutta jälkeiset oliwat uskollisuudellaan tämän sowittaneet. Sentähden oli Herra jo tätä ennen walinnut Lewin suwun pappeuden wirkaan Israelin kansan keskeu (1 Sam. 2, 27. 28) ja määräsi wapaasta armostaan heidät seurakunnan majan palwelijoiksi (4 Moos. 18, 6). Tässä tilaisuudessa nyt Lewiläiset osoittiwat mielenlaatua, mikä heidän wirkaansa soweltuu.

Lewiläiset tulewat uskollisesti kaikki Mooseksen tykö. Mutta heitä koetellaan wielä. Mooses käskee heitä sitomaan miekan kupeillensa, waeltamaan läpi leirin, „portista porttiin", ja tappamaan kaikki, kutka eteen tulewat. Eroitusta ei saanut tehdä omaisen eikä ystäwän wälillä. Tämän kautta Lewiläisten uskollisuus koeteltaisiin, samalla kuin uppiniskaisimmat kansasta saisiwat rangaistuksen. Mooses kehoittaa myöskin kansaa „pyhittämään kätensä Herralle," niin että antaisiwat rangaista syylliset, olkoot waikka läheisiä omaisia. Lewiläiset täyttäwät järkähtämättä käskyn ja kansasta lankeaa liki 3000 miestä. Ankara tuomio kohtaa tässä kansaa; mutta rangaistus ei ollut mieliwaltainen eikä satunnainen, waan Mooses tiesi, että Herran käsi oli tässä johtamassa. Raamattu kertookin: „niin löi Herra kansaa" (32, 35).

Kuritus oli nöyryyttänyt kansan ja saattanut sitä halulliseksi katuwaisena palaamaan Herran tykö, samalla kuin Lewiläiset oliwat uskollisuudessa wahwistuneet. Mooses saattoi sentähden seuraawana päiwänä sanoa kansalle: „te olette tehneet suuren synnin, ja minä astun ylös Herran tykö, jos kukatiesi taitaisin sowittaa rikoksenne." Kansa oli jo katuwaisella ja pelonalaisella mielellä. Sywästi murheellisena astui nyt Mooses wiidennen kerran wuorelle Herran tykö. Edellisinä kertoina oli

Herra häntä kutsunut; nyt astui hän ylös wapaasta tahdostaan. Ja nyt rukoili hän Herraa hartaasti Israelin puolesta, että Herra antaisi anteeksi kansan suuren synnin. Rukoilipa wielä erittäin Aaroninkin puolesta (5 Moos. 9, 20). Mooses oli tosin jo edellisellä kerralla rukoillut Israelin säästämistä, mutta hän ei wielä tiennyt, mitä Herra aikoi tehdä. Sentähden rukoilee hän uudelleen kansan säästämistä ja antaa itsensä kokonaan alttiiksi Israelin puolesta. Hän sanoo: „jollet anna (anteeksi), pyyhi minua nyt pois sinun kirjastasi, jonkas kirjoittanut olet.“ Mooseksen sydän oli täynnä surua kansan synnin tähden ja hänen rakkautensa kansaansa on suuri; sentähden hän näin puhuu, tahtoen itse ennemmin tulla poispyyhityksi Herran kirjasta, Herran armosta hyljätyksi, kuin että kansa hukkuisi. Wastaukseksi sanoo Herra: **„joka tekee syntiä minua wastaan, sen minä pyyhin pois kirjastani“**, osoittaen sillä, että kukin syntinen ihminen saa itse tehdä tilinsä Herran kanssa; ei toinen syntinen woi toista lunastaa. Sitten käskee hän Moosesta menemään ja johdattamaan kansaa Kanaanmaalle; **enkelinsä** on hän lähettäwä kansaa johdattamaan, ja on wielä kerran kostawa heidän rikoksensa (arwatenkin aikanansa korwessa). Itse ei Herra tahdo kansaa johdattaa, ja sanoo: „sillä en minä mene sinun kanssasi, sillä sinä olet niskuri kansa, etten sinua joskus tiellä hukuttaisi.“ — Mitä suurempi Herran kunnian ilmestys on kansan keskeu, sitä wähemmin jättää hän pahoja tekoja rankaisematta.

Näin oli Herra wastannut. Tämä puhe oli „paha“; se herätti Mooseksessa surua. Samoin herätti se kansassakin surua, niin että he pukeutuiwat surupukuun. Herra ei tahdo itse enää omaa kansaansa johdattaa, waan lähettää luodun enkelin sijaansa; hän ei itse enää ole kansansa tykönä, — tässä surun aine. Herra hywäksyi tämän kansan surun ja käski Mooseksen sanomaan Israelin lapsille: „riisu siis nyt kaunistukses itseltäsi, niin minä tiedän,

mitä minä sinulle tehnen." Sen osoitukseksi, että kansa todella oli wieroittunut Jumalasta ja Moojes yksin oli uskolliseksi hawaittu, otti Mooses „seurakunnan majan" *) (luultawasti Herran käskystä) ja pani sen ylös „kauas leiristä." Tässä majassa puhutteli Herra Moosesta „kaswoista kaswoihin", ja pilwipatsas, joka ennen oli ollut kansan keskellä tahi edellä, siirtyi seisomaan „majan owen edessä". Nöyrytys ja suru walloitti kansan näitten asiain johdosta.

Näissä tapauksissa on paljon opittawaa. Suru oman synnintekon ja pahuuden tähden ja suru siitä, että Jumalan pyhää tahtoa rikotaan, — se on suru Jumalan mielen jälkeen. Jumalan armo ja anteeksiantamus Kristuksessa, jota Mooseskin wuorella sai kokea, ei pienennä syntiä eikä poista surua synnin yli, waan tekee päinwastoin synnin suureksi ja inhoittawaksi. Älköön kukaan siis unohtako, että suru Jumalan mielen jälkeen ja siitä wuotawa katumus, semmoinen kuin tässä Israelin lapsissa oli, on wälttämättömän tarpeellinen niille, jotka lähestywät Jumalata Kristuksen kautta. „Kristus on sowittajamme ja tuottaa meille armon ja rauhan, mutta ei suinkaan synnin puolustamiseksi ja säästämiseksi, waan sen kuolettamiseksi ja uuden ihmisen nousemiseksi" (Roos).

Moosekjella on suru sydämmessä. Hän puhelee Herran kanssa ja kantaa surunsa hänen eteensä. Se asia, että Herra on tahtonut kansansa johdatuksesta luopua, on saattanut Mooseksen sywään murheesen. Sentähden taistelee hän ja sanoo: „— — osoita nyt minulle sinun ties, että tuntisin sinua ja saisin armon sinun edessäsi; ja katso kuitenkin, että tämä wäki on sinun kansasi. — **Jollei sinun kaswosi käy edellä, niin älä wie meitä tästä pois.** Ja mistä se tässä saadaan tietää, että minä ja sinun kansasi olemme saaneet armon sinun edessäsi? Eikö siitä, kun waellat meidän kanssamme? että me eroitettaisiin, minä ja sinun kansasi, kaikista kansoista, jotka owat maan piirin päällä." Ja Herra tuli woitetuksi. Hän sanoo Moosekselle: „minun

*) Tämä maja oli ainoastaan wäliaikainen ja käytettiin ennen kuin warsinainen tuli walmiiksi.

kaswoni käywät sinun edelläsi", ja wielä: „minä myös sen teen, kuin sinä sanoit; sillä sinä olet saanut armon minun edessäni, ja minä tunnen sinun nimeltäsi." Herra peruuttaa siis tuomion ja lupaa olla kansansa kanssa. Jumalan kaswot, joitten piti Herran lupauksen mukaan käymän Israelin edellä, on Isän ainokainen ja iankaikkinen Poika, kirkkaus Isän luota ja hänen olentonsa juurikuwa. — Ihmeellinen on Herra wanhurskaudessaan; ihmeellinen on hän armahtawaisuudessaan! Herra on uskollisesti sanansa pitänyt; sen näemme pitkin Israelin kansan historiata.

Mooses, tämä uskollinen Herran palwelija, on näissä tapauksissa osoittanut itsensä suureksi. Hänessä on wiha syntiä wastaan; rakkautta on hänessä kansaa kohtaan, semmoista rakkautta, että hän tahtoo itsensä antaa alttiiksi kansan pelastuksen tähden (tässä on Mooses Messiaan esikuwa); wihdoin on hänessä suuri uskallus Herraan. Semmoisen uskalluksen oli hän saanut kanssakäymisessä Jumalan kanssa. Sitä ei hänellä suinkaan wielä silloin ollut, kun hän tämän saman wuoren kohdalla kuuli Herran äänen palawasta pensaasta.

Huomattawa on tässä kertomuksessa, kuinka kallis Herran läsnä-olo ja johdatus oli Mooseksellе. Oikean Jumalan palwelijan mieli tässä näkyy. Semmoinen se on kaikkina aikoina. Mooseksesta on tässä kohden wähän enemmänkin kerrottawaa. Kun Herra oli hänelle sanonut: „sinä olet saanut armon minun edessäni", niin sai hän, niinkuin Abrahamkin, rohkeuden likemmältä lähestyä Jumalata. Mooses sanoi: „osoita siis minulle sinun kunniasi." Hän oli jo ennen nähnyt Herran kirkkauden, mutta hän tahtoi nyt sitä nähdä korkeammalla tawalla ja sywemmältä oppia sitä tuntemaan. Herra lupaa tosin antaa hywyytensä — (Jumalan hywyyden tunteminen ja kunnian näkeminen tehdään tässä samaksi asiaksi) — käydä Mooseksen edellä,

mutta sanoo wielä nämä merkilliset sanat: **Ja minä armaitsen, ketä minä armaitsen, ja olen laupias, jolle minä laupias olen;** ja myöskin: **et sinä taida kaswojani nähdä; sillä ei yksikään ihminen, joka minun näkee, taida elää.** Mooses oli kuitenkin näkewä Herran kunnian, mutta ainoastaan niinkuin ohitse mennen ja takaapäin.

Sen jälkeen sai Mooses käskyn wuolla kaksi uutta kiwistä taulua ja uudelleen yksinänsä astua ylös Sinain wuorelle. Mooses teki niin, ja silloin „Herra astui alas pilwessä ja seisoi hänen kanssansa siellä ja saarnasi Herran nimestä.“ Ja Herra waelsi Moosekseen kaswojen edessä, peittäen hänet sill'aikaa kädellänsä ja huusi: **Herra, Herra Jumala on laupias ja armollinen ja pitkämielinen: suuresta armosta ja totuudesta; joka pitää laupeuden tuhanteen polween ja ottaa pois wäärynden, ylitsekäymisen ja synnin; jonka edessä ei yksikään ole wiaton; joka etsii isäin wäärynden lapsissa ja lastenlapsissa hamaan kolmanteen ja neljänteen polween.** Tämän kuultua Mooses kiiruusti kumartui maahan. — Tässä saiwat Mooseksen korwat kuulla, mitä ei wielä siihen asti kukaan ihminen ollut kuullut. Mooses sai kuulla, kuinka Jumalan Poika ylistää Isää, ja sai wielä näissä sanoissa kuulla ihanimman ja selwimmän todistuksen synteih anteeksiantamisesta, kuin mitä siihen asti oli kuultu.

Mooses wiipyi jälleen 40 päiwää ja yötä wuorella, jolla aikaa Herra kirjoitti ne kymmenen sanaa tauluihin ja uudelleen teroitti hänelle liiton perussäännöt eli welwollisuudet lyhyimmässä muodossa. Tämän kautta oli liitto jälleen rakennettu ja wahwistettu. Kun Mooses sitten astui alas kansan tykö, paistoi hänen kaswoinsa iho, niin etteiwät Aaron ja Israelin lapset tahtoneet häntä lähestyä. Tämä paiste oli jäänyt Moosekseen Jumalan kirkkaan kunnian läsnäolosta. Kun Mooses oli puhunut kansalle kaikki, mitä Herra oli hänelle sanonut wuorella, pani hän peitteen kas-

wojensa eteen. — Apostoli Paawali (2 Kor. 3, 7 ff.) puhuu tästä peitteestä, sanoen kuwauksellisesti, että niinkuin Mooses pani peitteen kaswoinsa eteen, samoin on peite niitten sydänten edessä, jotka eiwät tunne lunastusta Kristuksessa ja siihen turwaa.

---

32. Jumalanpalweluksen menot Israelissa.

Jumala oli walinnut Israelin omaksi kansakseen; hän oli tehnyt liiton sen kanssa ja antanut sille lain. Jumala oli tämän kautta Israelin Herra ja kuningas; Israel oli hänen „pyhä kansansa", hänen „omaisuuden kansansa." Tätä Herraansa ja kuningastansa piti Israelin myös palwella, ja palwella niinkuin sopii „papillisen waltakunnan." Herra itse ilmoitti kansalle pyhän tahtonsa; mutta Herra itse järjesti myös ulkonaisen jumalanpalweluksen menot. Tämä Israelin ulkonainen jumalanpalwelus, todistuksen maja ja sen kappaleet, eri uhritoimitukset, puhdistuksen säännöt, kaikki owat Israelille sangen tarpeelliset. Näitten kautta kaswatetaan ja wahwistetaan Israelilaiset liitossa, ja näitten kautta sowitetaan rikokset pyhää lakia wastaan. Mutta Wanhatestamentti tarjoaa kuitenkin ainoastaan „tulewaisten tawarain warjon" (Hebr. 10, 1). Täydellisyys tuli wasta Jumalan Pojan lihaan astumisessa; hänessä yksin on sowinto walmistettu ja iankaikkisiksi ajoiksi kestäwä uhri toimitettu. Samalla kuin Wanhantestamentin jumalanpalwelus oli asetettu kaswattamaan ja wahwistamaan Israelilaisia liitossa, synnytti se heissä synnin tuntoa; sillä kun Jumalan pyhyys heille selwisi, niin selwisi myös oma wiheliäisyys. Ja kun syntiwiheliäisyys selwiää ihmiselle, silloin hän pakenee Jumalan armon turwiin ja Jesuksen Kristuksen toimittaman lunastuksen turwiin. Sentähden on laki tullut „opettajaksi Kristuksen tykö" (Gal. 3, 24). Israeli=

laisten jumalanpalwelutsen menot owatkin niinmuodoin esikuwia tulewasta Uudentestamentin lunastuslaitoksesta.

Otamme nyt puheeksi Israelilaisten jumalanpalwelutseen kuuluwat asiat.

I. Todistuksen maja.

Jumala itse antoi Mooseksella käskyn **todistuksen majan** rakentamisesta (2 Moos. 25—27 l.) Israelin lankeemus wähän wiiwytti sen rakentamista, mutta kun liitto oli jälleen solmittu, tehtiin maja walmiiksi Herran määräyksen mukaan ja sen muodon jälkeen, jonka Herra oli wuorella osoittanut Moosekselle. Maja kantaa myöskin nimen „seurakunnan maja" ja „Herran maja." Tässä majassa tahtoi Herra asua kansansa keskellä; ja tähän majaan piti Israelilaisten kokoontua, kun he tahtoiwat tawata Herraa ja häntä puhutella. Tämän kautta oli Israelilaisille aina selwä osoitus Herran läsnä-olosta ja johdannosta. Todistuksen maja rakennettiin wapaaehtoisten lahjain kautta. Jokainen toi „ylennysuhria" Herralle, sen mukaan kuin hänen sydämmensä waati, kultaa, hopeaa, waskea, sinistä ja purppuraa ynnä muita wäriaineita, kallista liinaa, wuohen karwoja, sittim-puuta, öljyä, jalokiwiä y. muuta, mitä tarwittiin majan rakentamisessa. Ja kansa olikin niin anteliasta, että Mooseksen wihdoin piti kieltää heitä enempää tuomasta (2 Moos. 36, 5. 6). Sitäpaitsi tuli, Herran määräyksen mukaan, jokaisen 20 wuotiaan ja siitä wanhemman Israelilaisen maksaa $^1/_2$ sikliä*) „ylennysuhriksi" Herralle; ja tuli warattoman maksaa yhtäpaljon kuin warallisen, joka osoitti, että kaikki erotuksetta oliwat yhtä oikeutetut Herran majan suhteen (2 Moos. 30, 13—16).

*) 1 **Pyhän Sikli**, joka tekee 20 **Geraa**, wastannee noin $2_{,10}$ Saksan markkaa ja noin $2_{,60}$ Suomen markkaa. Pyhän sikliin meni 2 tawallista sikliä (= **Beka**).

Todistuksen maja oli tehty siirrettäwäksi ja kannettawaksi matkalla paikasta toiseen. Siinä oli itse **majan rakennus** ja **piha**. **Majan rakennus** oli 30 kyynärää pitkä, 10 k. leweä ja 10 k. korkia. Se oli tehty pystysuorista Sittim-puun*) laudoista, jotka oliwat 10 k. korkiat ja 1 $1/2$ k. leweät. Kaikkiansa oli 48 lautaa; 20 oli molemmalla pitkällä seinällä, pohjois- ja eteläpuolella, ja 8 lautaa länsipuolisella seinällä. Itäpuolella ei seinää ollut; 5 pylwästä muodosti sisäänkäytäwän. Kukin lauta seisoi kahden hopeisen jalan eli waarnan kautta hopeisissa jalanpitimissä, mitkä maahan asetettiin. Ulkopuolelta wahwistettiin seinät wielä kolmessa riwissä juoksewien kullattujen salpojen kautta, jotka pistettiin kultaisten renkaitten läpi. Kaikki seinälaudat ja pylwäät oliwat kullalla silatut.

Tämän puurakennuksen päälle asetettiin hienosta, walkoisesta byssus-liinakankaasta tehty peite, jota Raamattu usein nimittää itse „majaksi" eli „tabernakliksi." Tämä peite oli kokoonpantu 10:stä 28 kyynärää pituisesta ja 4 k. leweästä kankaankappaleesta; kankaasen oli taitawasti kudottu kerubimikuwia**) sinisistä, purppurapunaisista ja tulipunaisista langoista. Luultawasti riippuiwat tämän peitteen reunapuolet lautaseinän ulkopuolella, niin että majan sisässä ei näkynyt muuta kirjatusta kankaasta, kuin se mikä laen muodosti.

*) Sittim-puu on akazia-laji, joka kaswaa kuiwissa paikoissa kuumassa ilma-alassa. Se tulee hywin paksuksi, waikk'ei juuri korkeaksi. Puu-aine on kellertäwää ja kowaa. Egyptiläiset käyttiwät sitä ennen laiwarakennuksiin.

**) Kerubimit owat hengellisiä olentoja eli enkeleitä, jotka alinomaa ympäröiwät Jumalan pyhyyden ja kunnian istuinta, jota ei yksikään syntinen taida lähestyä. Missä Kerubimit owat, siellä on Jumalakin. Kerubimit eiwät ole lähettiläitä, niinkuin muut enkelit. Raamattu kuwaa kerubimeja ihmis-kaswoilla ja kahdella siiwellä warustettuina. Profetta Hesekielin näyissä kuwataan heitä myös eläinten kaswoilla.

Tämän liinapeitteen päällä oli toinen paksumpi ja wahwa peite; se oli tehty kankaankappaleista, jotka oliwat kudotut langaksi punotuista wuohenkarwoista. Se oli wähän suurempi kuin alimmainen peite, ja kiinnitettiin köysillä maahan lyötyihin waskisiin waarnoihin. Tämän toisen peitteen tarkoituksena oli sekä majan wahwistaminen että sen suojeleminen. Paitsi näitä oli wielä majan suojelemista warten peite „punalla painetuista oinaan nahoista" ja päällimmäisenä peite hylkeen eli merikoiran nahoista.

Maja oli jaettu kahteen osaan: **pyhään**, joka oli 20 kyyn. pitkä ja **kaikkein pyhimpään**, joka oli muodoltaan täydellinen kuutio, 10 k. kullekin kulmalle. Esirippu, joka oli samoista kalleista aineista tehty ja samalla tawalla kirjattu kuin sisimmäinen peite, ja joka kultaisista koukuista riippui neljän kullalla silatun pylwään päällä, erotti nämä molemmat osat toisistansa. Itäpuolella, majan sisäänkäytäwän edessä, oli myös wiiteen pylwääseen kiinnitetty esirippu, joka oli samoin kudottu kuin edellinen; siinä ei waan ollut kerubimikuwia.

Piha ympäröi majaa ja oli 100 kyyn. pitkä ja 50 k. leweä. Sen aita oli tehty 60 pylwäästä, jotka oliwat 5 k. korkeat, asetetut 5 kyynärän päähän toisistaan ja seisoiwat waskisilla jaloilla. Walkea kangas oli kiinnitetty pylwäitten wäliin. Waatetta kannattawat koukut ja wäliorret oliwat hopeasta. 20 kyynärää leweä käytäwä oli itäpuolella; sen edessä oli myös kirjattu esirippu.

Kaikkein pyhimmässä seisoi **liiton arkki**, jonka päällä oli **armo-istuin**. Arkki oli sittim-puusta tehty ja ulkoa sekä sisältä kullalla silattu; se oli 2 $1/_2$ kyyn. pitkä, 1 $1/_2$ k. leweä ja 1 $1/_2$ korkea. Tässä arkissa eli laatikossa säilytettiin Israelilaisten kallein omaisuus, ne kaksi kiwistä taulua, joihin oli kirjoitettu „todistus" Jehowan liitosta Israelin kanssa; sentähden nimitettiin itse-arkkiakin: „todis-

tuksen arkiksi", „Jehowan liiton arkiksi", wieläpä „Jumalan arkiksikin." Mutta liiton arkissa ei ollut (1 Kun. 8, 9).*) Arkin päällä oli puhtaasta kullasta tehty lewy, jonka molemmissa päissä oli kerubimin kuwa puhtaasta kullasta. Näillä kerubimeillä oli ihmisen muoto; heidän kaswonsa oliwat kääntyneet toinen toistansa kohtaan, silmänsä katseliwat arkkia ja kahta siipeänsä lewittiwät he arkin yli niinkuin sitä suojellen. Tämä kultalewy arkin päällä, joka samalla oli arkin kantena, oli nimeltään: kapporeth, joka on suomeksi käännetty samalla: **armo-istuin.** Tässä oli se paikka, jossa Herra alituisesti oli läsnä ja osoitti kunniansa kansansa keskellä; sen todistiwat kerubimikuwat. Tässä oli myös se paikka, josta katuwainen ja liitossa pysywäinen Israelilainen sai armon. Armo-istuin liiton-arkin päällä kuwaa sitä, kuinka Herran armo on alinomaa niitten kanssa, jotka hänen liittonsa wahwana pitäwät. Liiton arkin kulmissa oli kultaiset renkaat, ja niihin oli asetettu kullalla silatut tangot, joista arkki kannettiin matkoilla.

Pyhässä osassa sisälmäisen esiripun edessä seisoi **suitsutus-alttari,** joka oli nelikulmainen ja sittim-puusta sekä kullalla silattu; sen korkeus oli 2 kyyn., leweys ja pituus 1 k. Yläkulmissa oliwat ulospäin käyristetyt „sarwet." Tämän alttarin päälle asetettiin tulisia hiiliä, joille riputettiin hajupihkaa suitsutusta warten. Tämmöistä suitsutusta sytytettiin alttarilla joka aamu ja ilta. Suitsutus kuwaa Herralle otollista rukousta (Ps. 141, 2; Ilm. 5, 8). Kansa rukoili pihalla sillä aikaa kun pappi suitsutti. — Wasemmalla puolella suitsutus-alttarista seisoi **kynttiläjalka,** joka oli puhtaasta kullasta tehty. Jalan eli aseman päällä seisowasta warresta läksi ulos parittain kahdelle puolelle 3 ylöspäin käyristettyä haaraa, joitten päät nousiwat kaikki tasalle.

*) Aaronin sauwa ja manna-astia säilytettiin arkin edessä tahi kenties esiripun edessä arkin kohdalla. Tämä olkoon sanottu sen johdosta, mitä Hebr. 9, 4:ssa kerrotaan.

warren pään kanssa. Warressa oli 4 ja joka haarassa 3 mantelikukan muotoista koristusta, jotka kaikki oliwat asetetut yhtä pitkälle toisistansa. Warren sekä jokaisen haaran päähän asetettiin lamppu, jossa poltettiin hienointa walkoista öljyä survotuista öljypuun hedelmistä. Joka aamu puhdistettiin nämä lamput, ja joka ilta sytytettiin ne palamaan ja paloiwat sitten kaiken yötä. Öljy kuwaa ylimalkain Jumalan pyhää Henkeä, joka yksin oikean walon antaa. Palawat lamput owat kuwaus iankaikkisesta walkeudesta Jumalan luona, samalla kuin ne muistuttawat Israelia pitämään Jumalan tuntemista ainoana walonansa ja Jumalan waloon pääsemistä ainoana päämalinansa. — Oikealla puolella suitsutus-alttarista seisoi **näköleipäin** eli **katsomusleipäin pöytä.** Se oli tehty sittim-puusta ja kullalla silattu, 1 $1/2$ kyyn. korkea; pöytälewy oli 2 k. pitkä ja 1 k. leweä. Tälle pöydälle asetettiin joka sabatti Israelin sukujen luwun mukaan 12 tuoresta, sämpyläjauhoista leiwottua leipää, joita sanottiin näköleiwiksi eli katsomusleiwiksi, koska ne oliwat asetetut „Jehowan kaswojen eteen", Jehowan katseltawaksi. Leiwät pantiin kahteen läjään, kuusi kummassakin, ja niitten päälle astia suitsutusta. Tämä oli uhri Jehowalle (3 Moos. 24, 7), jonka uhrin kautta Israel osoitti alituisen weron-alaisuutensa Jehowan edessä ja tahtoi tälle Herrallensa uhrata työnsä hedelmät ja pyhittää elämänsä hänelle. Herra osoitti myös suosiollisesti wastaanottawansa tämän kansansa uhrin, kun oli säädetty, että pappien, jotka oliwat Jehowan edustajia, piti syömän yhden wiikon pöydällä olleet leiwät „pyhässä sijassa." Näköleipäin pöydällä oli wielä astioita juoma-uhrin wiinin säilyttämistä ja alttarille kaatamista warten. Tätä juoma-uhrin wiiniä eiwät papit saaneet juoda (3 Moos. 10, 9).

Pihalla majan sisään-käytäwän kohdalla seisoi **poltto-uhrin alttari.** Se oli tehty sittim-puusta ja waskella päällystetty; ontto sisus oli täytetty mullalla ja kiwillä, sillä

Herran määräyksen mukaan (2 Moos. 20, 24. 25.) eiwät syntiset ihmiskädet saaneet niitä aineita walmistaa, joista Herran armon-alttari rakennettiin. Myöskin woipi ajatella asiata niin, että todistuksen majan alttarissa ei ollutkaan pohjaa, waan alttari asetettiin aina kootun kiwi- ja multakasan päälle, kun pystytettiin leiri. Alttari oli nelikulmainen, 3 kyyn. korkea, 5 k. pitkä ja 5 k. leweä. Jokaisessa ylä kulmassa oli „sarwi." Alttarin puolessa korkeudessa oli ylt'ympäri leweä reunus, jota nähtäwästi tuki waskinen ristikko; reunuksen määräys oli estää alttarilta mitään maahan putoamasta ja sen päälle nousi pappi uhria toimittaessaan. Waskiset renkaat oli myös alttarin laidassa, joihin waskella silatut korennot pistettiin, kun lähdettiin matkalle. Alttariin kuului myöskin kaikellaiset kapineet, joita tarwittiin uhrattaessa, niinkuin tuhkapadat, lapiot, maljat, joihin weri koottiin jajoista se priiskoitettiin tahi heitettiin alttarille, hangot uhrilihan kääntämistä ja nostamista warten ja hiilipannut.

Poltto-uhrinalttarilla oli suuri merkitys ja tärkeä tehtäwä. Siinä paloi alinomaan tuli, joka ei koskaan saanut sammua (3 Moos. 6, 12); joka aamu ja ilta siinä uhrattiin lammas, paitsi muita laissa määrättyjä tahi wapaa-ehtoisia uhreja kaikkia lajia. Uhri-eläimen weri pyyhkäistiin alttarin sarwiin sekä kaadettiin alttarin pohjalle. Tämän alttarin tykö turwautui katuwainen ja armoa isoawainen Israelilainen esiinkantamaan uhrinsa ja saamaan Herran anteeksiantamusta weren sowituksen kautta. Kun werenkostajata pakenewa tarttui tämän alttarin sarwiin, oli hän turwassa niinkuin Jumalan suojelemana (esim. 1 Kun. 1, 51). Alttaria kutsuttiinkin „kaikkein pyhimmäksi" (esim. 2 Moos. 40, 10). — Lähempänä majan sisäänkäytäwätä seisoi waskinen **pesumalja**, joka luultawasti oli muodoltaan ympyräinen ja warustettu aukolla ja kiertimellä weden poislaskemista warten. Tästä pesiwät papit aina kätensä ja jalkansa, ennenkuin mihinkään uhritoimitukseen ryhtyiwät. Wirantoimissaan oliwat he aina awojaloin. Tämä kuwaa sitä nöyryyttä ja

kunnioitusta, jota ihmisen tulee Herralle osoittaa, mutta myöskin sitä sisällistä puhtautta, jota Herra etupäässä palwelijoiltansa waatii.

Todistuksen majaan ynnä kaikkiin sen kapineisiin meni kultaa 29 leiwiskää (Luther: centneriä, hebr. „**kikkar**“*) ja 730 sikliä, siis 87,730 sikliä rahassa. Arwoltaan oli tämä noin 2,280,980 Suomen markkaa. Hopeata meni 100 leiwiskää ja 1,775 sikliä, siis 301,775 sikliä (kukin henkilö niistä 603,550 kansanlaskussa luetuista yli 20 wuoden ikäisistä miehistä oli „ylennysuhriksi“ maksanut $^1/_2$ sikliä hopeassa). Waskea taas oli kulunut 70 leiwiskää ja 2400 sikliä. Herra itse oli määrännyt majan rakentajaksi **Bezaleel**'in, Juudan suwusta, Hurin pojanpojan, jonka Herra oli täyttänyt „Jumalan hengellä, wiisaudella ja ymmärryksellä“ tekemään kaikellaista työtä. Hänellä oli apuna **Oholiab**, Danin suwusta.

II. Uhrit.

Herra itse määräsi Moosekjen kautta **uhripalweluksen** Israelin kansalle. Uhripalwelus itsessään ei kuitenkaan ollut mitään uutta Israelissa eikä ihmiskunnassa yleensä. Siitä olemme jo ennen puhuneet, kuinka Kain ja Noakin uhrasiwat. Sana „uhrata“ johtuu alkuaan latinalaisesta sanaasta offerre, edestuoda, lahjoittaa. Hebrealainen sana uhrille: korban merkitsee myös edestuomista. Uh-

*) Israelilaisten painojen ja rahojen arwo nähdään seuraawasta taulusta:

1 **Kikkar** (= talenti, centneri, Suom. Raam.: leiwiskä) = 60 **Maneh** eli **Mina**.

1 **Maneh** eli **Mina** = 60 **Sikliä** (rahassa: 50 **Sikliä** [2 Moos. 38, 25]).

1 **Sikli** = 2 **Beka**.

1 **Beka** = 10 **Gera**.

1 Sikli oli painoltaan $16{,}_{37}$ grammaa ja wastasi raha-arwossa noin $2{,}_{60}$ Suomen markkaa. Kikkariin eli leiwiskään meni niinmuodoin 3600 sikliä painossa ja 3000 sikliä rahassa.

ratessaan ihminen siis antaa lahjan Jumalalle, kieltää itseltänsä jotakin Jumalan tähden. Tämmöisiä lahjoja Jumalalle woi ihminen antaa monessa tarkoituksessa, anteeksipyytämisen, sowinnon saawuttamisen, kiittämisen y. m. tarkoituksissa. Israelin uhripalwelus oli esikuwauksellinen, sillä siinä kuwattiin Kristuksen sowinto-uhri ihmisten edestä. Samalla kuin se Kristuksen iankaikkisen uhrin perustuksella esikuwien kautta tarjosi sowintoa ja synnein-anteeksi-antamista katuwaiselle Israelilaiselle, samalla se myöskin synnytti ja ylläpiti Israelin kansassa oikeata synnin tuntoa ja halajamista Kristuksen sowinto-uhrin osallisuuteen.

Uhrit oliwat joko w e r i s e t tahi w e r e t t ö m ä t. Uhrieläimiksi oli määrätty seuraawia eläimiä: raawaseläimiä, härkiä sekä lehmiä, lampaita, wuohia ja kyyhkysiä. Werettömiin uhreihin käytettiin wiljantähkiä, jouhoja ja happamattomia leipiä sekä wiiniä. Nämä oliwat n. s. r u o k a- j a j u o m a - u h r e j a. Uhri-eläinten piti oleman wirheettömiä, koska uhrit kuwasiwat Kristuksen kallista uhria (1 Piet. 1, 19). Myöskin piti niitten olla täydessä elinwoimassaan, eikä iältään yli 3 wuoden. Muutamissa uhreissa, erittäinkin ruoka- ja juoma-uhreissa, käytettiin wielä muita aineita, nimittäin öljyä, joka osoittaa pyhän Hengen woimaa, ja suitsutusta, joka osoittaa rukousta ja rukouksen kuulemista, sekä wielä suolaa, jota nähtäwästi käytettiin kaikissa uhreissa. Suola osoittaa uhraajan totista, puhdasta ja wilpitöntä mieltä sekä samalla Jumalan liiton totisuutta ja kestäwäisyyttä (3 Moos. 2, 13). Kaikellainen hapatus sekä hunaja, jotka käymisensä kautta antawat pahennuksen ja pilaantumisen kuwan, oliwat kaikista uhreista kielletyt.

Uhreja oli neljä päälajia, nim.: **synti- eli rikos-uhri, wika-uhri, poltto-uhri** ja **kiitos-uhri.** Kaksi edellistä lajia kuuluu siten yhteen, että ne n i m e n o m a a n oliwat langenneen ihmisen **sowittamista warten.** Kuitenkin oli kaikilla uhreilla ylipäänsä sowittawa merkitys, sillä ei kukaan ihmi-

nen woi olla otollinen Jumalan edessä ilman alituista anteeksiantamusta ja sowintoa (siihen wiittaa 3 Moos. 17, 11. ja erittäin sanotaan sitä poltto-uhrista, 3 Moos. 1, 3. 4). Poltto- ja kiitos-uhreihin oli yhdistetty **ruoka- ja juoma-uhrit**, joita tosin muutamissa tapauksissa eriksenkin käytettiin.

1. **Synti- eli rikos-uhri** uhrattiin silloin, kun joku yksityinen Israelilainen, pappi tahi „koko Israelin seurakuntakin", oli rikkonut ja syntiä tehnyt tietämättänsä, erehdyksestä tahi ymmärtämättömyydestä (3 Moos. 4 l.). Semmoisissa tapauksissa siis, kun Israelilainen tehdyn syntinsä katui ja pyysi anteeksi, woi hän tämän uhrin kautta tulla sowitetuksi. Semmoisia rikoksia, jotka tehtiin „ilkiwaltaisuudessa" s. o. tahallisesti ja uppiniskaisessa, röyhkeässä ja katumattomassa mielessä, ei annettu anteeksi; „se sielu häwitettäköön pois kansastansa" (4 Moos. 15, 30. 31). — Niin on kaikkina aikoina Herran edessä. **Sillä jos ehdollamme syntiä teemme, kun olemme totuuden tuntoon tulleet, niin ei meillä ole enää yhtään uhria syntien edestä** (Hebr. 10, 26). Synti-uhria kannettiin muutamissa muissakin tapauksissa, waikka ei warsinaista rikosta ilmi tullut, nim. lastensynnyttäjäin puhdistuksessa sekä spitalisten ja werenwuodosta parantuneitten uhreissa.

2. **Wika-uhri** oli samoin kuin synti-uhri warsinaisesti synnin sowittamisen uhri. Erotus on waan se, että wika-uhri kannettiin semmoisessa tapauksessa, missä jonkunlainen wahingon korwaaminen joko Jumalalle tahi lähimmäiselle tuli kysymykseen. Wika-uhria kannettiin seuraawissa tapauksissa: kun joku rikkoo siinä, „mikä on Herralle pyhitetty" s. o. laiminlyö kymmenykset tahi muita Herralle, s. o. majan tahi temppelin ylläpidoksi määrättyjä maksuja (3 Moos. 5 15. 16); kun jollakulla on paha omatunto siitä, että on rikkonut, waikkei rikos ole tiedoksi tullut (3 Moos. 5, 17—19); kun uskotun tahi löydetyn tawaran itsellensä anastaa „wäkiwallalla" tahi „wääryydellä" (3 Moos. 6, 1—7); kun mies

makaa toisen jo ennen makaaman orjan (3 Moos. 19, 20 — 22); ja spitalisten uhreissa (3 Moos. 14, 12). Korwaus tapahtui siten, että pidätetty tawara tahi laiminlyöty welwollisuus suoritettiin uhrin ohella takaisin ja sitä paitsi wielä wiides osa (esim. 3 Moos. 6, 5).

3. **Poltto-uhri** osoitti ihmisen täydellistä antaumista Jumalalle; sentähden poltettiin uhri kokonaisuudessaan tulessa, eikä ainoastaan osittain, niinkuin muissa uhreissa. Paitsi yksityisiä poltto-uhria, kannettiin säännöllisesti joka aamu ja ilta poltto-uhria koko Israelin edestä; illalla sytytetty uhri oli alttarilla aamuun asti. Alituisesti siis tahtoi Israel antautua Herralle. Ja tämä uhri oli Herralle „lepytyshaju" (3 Moos. 1, 17). — Semmoiseen alituiseen antautumiseen Herralle ja jumalanpalwelukseen kehoittaa meitä pyhä apostoli, kun sanoo: **rukoilkaa lakkaamatta** (1 Tess. 5, 17).

4. **Kiitos-uhri** kannettiin, niinkuin nimi jo osoittaa, kun tahdottiin Jumalata jostakin kiittää. Tätä uhria woisi myös, katsoen alkukielessä käytetyn sanan merkitykseen, kutsua rauha-uhriksi. Kiitos-uhria oli kolme lajia, nim. ylistys-uhri, jota uhrattiin sekä yleisissä juhlissa koko kansan uhrina että yksityisissä tapauksissa; lupaus-uhri, joka ei ollut käsketty, waan joka sallittiin kannettawaksi, kun joku tahtoi rukouksen kuulemisen johdosta uhrilupauksensa täyttää, ja „hywästä tahdosta" kannettu eli wapaaehtoinen uhri, joka ei myöskään ollut käsketty, waan edeskannettiin, kun sydän halusi erittäin kiittää Jumalata jostakin hänen hywyytensä edestä. Kiitos-uhria kannettiin Israelissa myöskin hädän ja ahdistuksen aikoina. Tämähän osoittaa, mikä turwa Jumalan kansalla on Herransa luona. — Uskon suurimpana hedelmänä on kaikkina aikoina ollut ja on wielä nytkin, että ihminen saattaa sydämmensä pohjasta Herraa kiittää hädässä ja kärsimyksissäkin.

Uhrit toimitettiin ylimalkain seuraawalla tawalla. Uhraaja toi itse uhrattawan eläimen seurakunnan majan pi-

haan, ja kun pappi oli hawainnut sen wirheettömäksi, tuotiin se poltto-uhrin-alttarin wiereen, ja siinä *pani uhraaja kätensä sen pään päälle*. Kätten päälle-paneminen, josta puhutaan jo Jaakobin siunauksessa ja sitten usein Raamatussa, osoittaa hengellisen lahjan ja woiman antamista toiselle. Kun pannaan käsi eläimen pään päälle, on sillä se merkitys, että eläin tehdään wälikappaleeksi tässä pyhässä toimituksessa ja sowinnon hakemisessa uhraajan edestä. Uhri-eläin tulee niinmuodoin kuwauksellisesti kantamaan sen wian ja rangaistuksen, joka synnin tähden lepää uhraajan päällä, ja josta hän sowintoa hakee. Suuren Sowintopäiwän uhritoimituksesta tämä merkitys erittäin selwästi näkyy. Ylimmäinen pappi silloin tunnustaa kaikki Israelin kansan synnit kauriin pään päällä, ja tämä kauris kantaa nämä pahatteot erämaahan (3 Moos. 16, 21. 22). Ennen kuin Jumalan pilkkaaja kiwitettiin, paniwat tämän pilkan todistajat kätensä pilkkaajan päälle, jotta hän saisi kantaa oman syntinsä (3 Moos. 24, 14. 15). Tämä seikka on myöskin tässä kohden walaisewa.

Kun eläin oli kätten päälle-panemisen kautta tullut mahdolliseksi sowittamaan uhraajaa (esim. 3 Moos. 1, 4), teurasti uhraaja sen pohjoispuolella alttaria. Uhri-eläin saa niinmuodoin kärsiä kuoleman uhraajan eli sowinnon hakijan edestä. Kuolema on synnin palkka (Room. 6, 23), ja synnin tähden pitää ihmisen kuoleman. Uhri-eläin saa tässä kärsiä, mitä uhraajan syntinsä tähden olisi pitänyt kärsiä, ja niin Jumalan pyhyyden ja wanhurskauden waatimukset tulewat tyydytetyiksi. — Oikeuden mukaan, koska Jumala on pyhä ja wanhurskas, ei hän woi muuta tehdä, kuin rangaista syntiä. Mutta sowinnon saamiseksi tarwitaan muutakin kuin rangaistuksen kärsimistä ja oikeuden jälleen asettamista; siihen tarwitaan myös, että Jumala antaa armonsa ja jälleen ottaa liittoonsa. Sitäkin kuwattiin ja osoitettiin uhritoimituksessa. Pappi, joka oli jumalanpalwelluksessa